کیلنڈر ۱۹۶۳ء

- عربی اور انگریزی تاریخیں نہایت نمایاں اور روشن
- دنیا کا نقشہ جس کے وسط میں کعبۃ اللہ کا موزوں نقشہ اور یہ شعر:

دُنیا کے بُتکدے میں پہلا وہ گھر خدا کا
ہم اس کے پاسباں ہیں وہ پاسباں ہمارا

- آفسٹ کی دیدہ زیب طباعت پانچ رنگوں میں، دبیز، سفید چکنا کاغذ، سائز ۳۰×۲۰ فل
- تاجرانہ نرخ ۲۲ روپے سیکڑہ

قیمت عام ۳۰ نئے پیسے

اسلامی ڈائری ۱۹۶۳ء

- پاکٹ سائز لمبائی ۵ ¾ انچ × چوڑائی ۳ ½ انچ
- ہر صفحہ پر انگریزی، عربی اور ہندی تاریخیں، مع آیاتِ ربّانی، احادیث رسول اور ولولہ انگیز اشعار
- کل صفحات ۳۵۲، ۳۸ صفحات پر مشتمل مفید معلومات
- سحر و افطار کا نقشہ، نئے اوزان و پیمانے، مسنون دعائیں، میّت کی دعائیں، خطبہ جمعہ، خطبہ نکاح، رمضان کے فضائل ہندوستان کے مختلف صوبوں کی آبادی اور صدر مقام، روحانی ارتقار کے منازل، ڈاک تار کی مفصل معلومات وغیرہ وغیرہ
- آفسٹ کی روشن اور خوشنما طباعت
- دیدہ زیب پلاسٹک کور جس کے وسط میں سنہری دھاری

قیمت تاجرانہ ۱۱۲/۰ روپے سیکڑہ، سو سے زیادہ ۱۰۷/۰ روپے سیکڑہ

۵۰۰ سے زیادہ پر ریلوے محصول معاف۔ قیمت عام ۳۵—۱

رہنما جنتری ۱۹۶۳ء

- گوناگوں معلومات کا حسین مرقع
- عربی، انگریزی اور ہندی تاریخیں
- غروب اور طلوع کے اوقات
- نقشہ اوقات سحر و افطار
- محکمہ ڈاک کی تفصیلی معلومات، نئے اوزان اور پیمانے۔
- کلام پاک کی آیات، موزوں احادیث اور اشعار
- دیگر معلومات سے بھرپور

سائز ۲۰×۲۶/۱۶ صفحات ۶۴، گذشتہ سال کے مقابلہ میں زیادہ معلومات فراہم کی گئی ہیں۔

تاجرانہ نرخ ۲۳ روپے سیکڑہ

قیمت عام ۳۰ نئے پیسے

شائع کردہ: مرکزی مکتبہ جماعت اسلامی ہند دہلی

نوٹ: ... بھیجنے ... کی الد ...

بسم اللہ الرحمن الرحیم

وَتِلْكَ الْأَيَّامُ نُدَاوِلُهَا بَيْنَ النَّاسِ (قرآن)

یہ تو زمانہ کے نشیب و فراز ہیں جنہیں ہم لوگوں کے درمیان گردش دیتے رہتے ہیں

رہنما جنتری

سنہ ۱۹۶۳ء

سنہ ۸۳-۱۳۸۲ھ

شک سمت ۸۵-۱۸۸۴

غیرت یوسف ہے یہ وقت عزیز — میر اس کو رائگاں کھوتا ہے کیا

مرکزی مکتبہ جماعت اسلامی ہند۔ سوئیوالان دہلی ۶

قیمت ۳۰ نئے پیسے — بار دوم ۲۰۰۰ — (کوہ نور پریس دہلی)

وقت کے انتظار میں وقت کا گنوانا ناقابلِ تلافی جرم ہے !!!!!

فہرست تعطیلات ۱۹۶۴

جنوری

سالِ نو	یکم جنوری
شب برأت	۱۱ ״
یوم جمہوریہ	۲۶ ״

فروری

جمعۃ الوداع	۲۲ر فروری
عیدالفطر	۲۶ ״

مارچ

ہولی	۹ر مارچ

اپریل

رام نومی	۱۲ر اپریل
گڈ فرائیڈے	۶ ״

مئی

عیدالاضحیٰ	۵ر مئی

جون

یوم عاشورہ	۳ر جون
بینک ہولی ڈے	۳۰ر جون

جولائی

چہلم	۱۳ر جولائی

اگست

رکشا بندھن	۵ر اگست
جنم اشٹمی	۱۲ر ״
عید میلاد النبی	۱۳ر ״
یوم آزادی	۱۵ر ״

ستمبر

دسہرہ	۲۷، ۲۸ر ستمبر

اکتوبر

گاندھی جینتی	۲ر اکتوبر
دیوالی	۱۸ر ״

دسمبر

کرسمس	۲۵ر دسمبر
بینک ہولی ڈے	۳۱ ״

براہِ کرم اس فہرست کو مرکزی حکومت کی فہرست تعطیلات سے مقابلہ کر کے درست کر لیجئے

جس کو کانٹے یہاں قبول نہیں ؛ اس کی قسمت میں کوئی پھول نہیں (نعیم صدیقی)

قارئین کرام سے!

السلام علیکم ورحمۃ اللہ وبرکاتہ

خدائے بزرگ و برتر کا شکر ہے کہ ہم آپ کی پسندیدہ رہنما جنتری کو لے کر ایک بار پھر آپ کی خدمت میں حاضر ہیں۔ اور پرامید ہیں کہ سال گذشتہ کی طرح امسال بھی آپ اس نادر تحفہ کو پسند فرمائیں گے۔

رہنما جنتری ہزاروں قارئین کرام سے خراج تحسین حاصل کر چکی ہے اور ہند یونین کے گوشے گوشے میں پہونچ کر اخلاق و عادات کو سنوارنے اور نکھارنے میں معین و مددگار ثابت ہو چکی ہے۔ ہمارے اندازے اور توقع سے بڑھ کر خیر پسند اور شر بیزار حضرات نے اس کا خیر مقدم کیا ہے اور اپنے مفید مشوروں سے ہماری حوصلہ افزائی فرمائی ہے۔ ہمارا حوصلہ اور ہمارا عزم یہی ہے کہ موجودہ تمام ذرائع و وسائل کو اسلام کا خدمت گذار بنا کر ہم انسان کو انسان کی غلامی سے نجات دلانے کی مسلسل جدوجہد کرتے رہیں گے۔ اور ہم بجا طور پر توقع رکھتے ہیں کہ آپ اس کار عظیم میں ہم سے پورا پورا تعاون کریں گے۔ کیونکہ ہمارا حوصلہ آپ کی نیک خواہشات کا عکس اور ہمارا عزم آپ کے دل کی آواز ہے وما توفیقی الا باللہ۔

احقر ایم۔ اے
منیجر مرکزی مکتبہ

کیا تم سمجھتے ہو کہ ہم نے تم کو بیکار پیدا کیا ہے اور تمہیں ہماری طرف لوٹ کر آنا نہیں ہے (قرآن)

جائزہ

کبھی تنہائی میں سوچئے :-

- کتنی طاقتیں ہیں جن سے آپ خوف کھاتے ہیں۔
- کتنے وہ وجود ہیں جن کو آپ خوش رکھنے میں لگے رہتے ہیں۔
- کتنے وہ فکری مراکز ہیں جن سے آپ طریق زندگی کا سبق لیتے ہیں۔
- کتنے وہ دروازے ہیں جن پر آپ مفاد کے بھکاری بن کر جاتے ہیں۔

سوچئے :-

کتنے بوجھ ہیں ـــــ کتنی زنجیریں ہیں
کتنی بیڑیاں ہیں ـــــ کتنے بندھن ہیں
جنہوں نے آپ کے لئے زندگی اجیرن کر دی ہے
یہ سارے بوجھ اتار دیجئے ـــــ یہ ساری زنجیریں اور بیڑیاں کاٹ دیجئے۔
صرف ایک خدا سے ڈریئے ـــــ ایک خدا کو راضی رکھنے کی فکر کیجئے،
ایک خدا سے زندگی کی ہدایت مانگئے۔ ایک خدا کے سامنے ہر سوال رکھئے۔
باقی سارے جھوٹے خداؤں کو فراموشی کے سمندر میں ڈبو دیجئے۔
زندگی ہلکی پھلکی اور آسان ہو جائے گی۔

طوفاں میں ناخدائی کشتی نوح کی۔ حقا! جواب ہی نہیں مجھ سے کفیل کا (آتش)

جماعت کے بغیر اسلام اسلام نہیں (حضرت عمرؓ)

مُناجات

یہ عاجز، یہ خاطی، گنہ گار بندے
یہ تیری رضا کے طلب گار بندے
یہ سارے خداؤں سے بیزار بندے
فقط ایک تیرے پرستار بندے
ترے دینِ حق کی حمایت کے مجرم
یہ ہر اک سزا کے سزاوار بندے
یہ دنیا سے غافل یہ عقبیٰ کے طالب!
یہ نادان بندے یہ ہشیار بندے
یہ باطل کی خدمت کے نااہل یکسر،
یہ شیطاں کے نزدیک بیکار بندے
ترے دیں کو قائم یہ کرنے اٹھے ہیں،
تری نصرتوں کے طلب گار بندے

درِ فوز و نصرت کا پھر باز فرما!
ان اسلامیوں کو سرافراز فرما!

فقط تجھ سے عہدِ وفا کرنے والے
ترے دین ہی کو بپا کرنے والے
ترے دینِ حق کی شہادت کے مجرم
اور اس جرم کو برملا کرنے والے
محمدؐ کی رحمت کے یہ خوشہ چیں ہیں
محمدؐ کے یعنی حق ادا کرنے والے

ہمیں غلبۂ حق سے مسرور فرما!
ہمیں حق سے اے آشنا کرنے والے!

(ملک عزیز)

برتھ کنٹرول یا قتلِ اولاد

وَلَا تَقْتُلُوْا اَوْلَادَکُمْ خَشْیَۃَ اِمْلَاقٍ نَحْنُ نَرْزُقُھُمْ
وَاِیَّاکُمْ ــــــــــــــــ (کلام اللہ)

"اپنی اولاد کو مفلسی کے ڈر سے قتل نہ کرو۔ ہم انھیں بھی رزق دیں گے اور تمہیں بھی"

مسلمان ہرگز کوئی ایسا مصنوعی طریقہ اختیار نہ کریں جس کا مقصد بچوں کی پیدائش روکنا ہو اس کے برخلاف انھیں پوری ہمت کے ساتھ اپنے بچوں کی پرورش کے لئے معاش کے ذرائع تلاش کرنا چاہئیں " سادہ زندگی اور زیادہ محنت" کو اپنا اصول بنایئے۔ اور اللہ کے اس ارشاد کو سامنے رکھئے۔ جو اوپر درج ہے۔ اپنی اولاد کو اعتقاد اور عمل کے اعتبار سے سچا مسلمان بنانے کے لئے اپنی پوری قوت لگا دیجئے۔ یہی عمل آپ کو اور آپ کی اولاد کو دوزخ سے اور ملک و قوم کو تباہی سے بچا سکتا ہے۔

وہ لوگ ٹوٹے میں پڑ گئے جنھوں نے اپنی اولاد کو نادانی سے بغیر سمجھے بوجھے ہلاک کر دیا اور اپنے اوپر اللہ کی نعمت کو حرام کر لیا۔ (قرآن کریم)

انھیں (اولاد کو) قتل کرنا ایک بڑی خطا ہے۔ (قرآن مجید)

یہ دستورِ زباں بندی کی ہے کیسا تری محفل میں۔ یہاں تو بات کرنے کو ترستی ہے زباں میری

یومیہ آمدنی تنخواہ اور کرایہ نکالنے کا گوشوارہ

ایک دن کا معاوضہ

تنخواہ ماہوار روپے	۲۸ دن روپیہ	۲۸ دن نئے پیسے	۲۹ دن روپیہ	۲۹ دن نئے پیسے	۳۰ دن روپیہ	۳۰ دن نئے پیسے	۳۱ دن روپیہ	۳۱ دن نئے پیسے
۱		۴		۴		۳		۳
۲		۷		۷		۷		۶
۳		۱۱		۱۰		۱۰		۱۰
۴		۱۴		۱۴		۱۴		۱۳
۵		۱۸		۱۷		۱۷		۱۶
۶		۲۱		۲۱		۲۰		۱۹
۷		۲۵		۲۴		۲۳		۲۲
۸		۲۹		۲۸		۲۷		۲۶
۹		۳۲		۳۱		۳۰		۲۹
۱۰		۳۶		۳۴		۳۳		۳۲
۱۱		۳۹		۳۸		۳۶		۳۵
۱۲		۴۳		۴۱		۴۰		۳۹
۱۳		۴۶		۴۵		۴۳		۴۲
۱۴		۵۰		۴۸		۴۷		۴۶
۱۵		۵۴		۵۲		۵۰		۴۸
۱۶		۵۷		۵۵		۵۳		۵۲
۲۰		۷۱		۶۹		۶۷		۶۵
۲۵		۸۹		۸۶		۸۳		۸۱
۳۰	۱	۷	۱	۴	۱	۰		۹۷
۴۰	۱	۴۳	۱	۳۷	۱	۳۳	۱	۲۹
۵۰	۱	۷۹	۱	۷۲	۱	۶۷	۱	۶۱
۷۰	۲	۵۰	۲	۴۱	۲	۳۳	۲	۲۶
۱۰۰	۳	۵۷	۳	۴۵	۳	۳۳	۳	۲۲

اعشاری سکوں کا آسان حساب

آنہ	پرانا پیسہ ۰	پرانا پیسہ ۱	پرانا پیسہ ۲	پرانا پیسہ ۳
	نئے پیسے			
۰	۰	۲	۳	۵
۱	۶	۸	۹	۱۱
۲	۱۲	۱۴	۱۶	۱۷
۳	۱۹	۲۰	۲۲	۲۳
۴	۲۵	۲۷	۲۸	۳۰
۵	۳۱	۳۳	۳۴	۳۶
۶	۳۷	۳۹	۴۱	۴۲
۷	۴۴	۴۵	۴۷	۴۸
۸	۵۰	۵۲	۵۳	۵۵
۹	۵۶	۵۸	۵۹	۶۱
۱۰	۶۲	۶۴	۶۶	۶۷
۱۱	۶۹	۷۰	۷۲	۷۳
۱۲	۷۵	۷۷	۷۸	۸۰
۱۳	۸۱	۸۳	۸۴	۸۶
۱۴	۸۷	۸۹	۹۱	۹۲
۱۵	۹۴	۹۵	۹۷	۹۸
۱۶	۱۰۰			

ماہ جنوری ۱۹۴۳ء	جنوری ۱۹۴۳ء	شعبان ۱۳۶۲ھ	پوہ سمت ۱۸۶۴	اوقات دہلی طلوع	اوقات دہلی غروب	اوقات کلکتہ طلوع	اوقات کلکتہ غروب	اقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم طلوع	اقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم غروب	اوقات مدراس طلوع	اوقات مدراس غروب	اوقات حیدرآباد طلوع	اوقات حیدرآباد غروب
منگل	۱	۴	۱۱	۷/۱۲	۵/۳۵	۶/۲۲	۴/۵۷	۷/۱۲	۶/۱۵	۶/۳۱	۵/۵۴	۶/۴۶	۵/۵۳
بدھ	۲	۵	۱۲	۱۴	۳۶	〃	〃	۱۳	۱۶	〃	〃	〃	۵۴
جمعرات	۳	۶	۱۳	〃	〃	〃	〃	〃	〃	۳۲	۵۵	۴۷	〃
جمعہ	۴	۷	۱۴	〃	〃	〃	۵۸	۱۴	۱۷	〃	〃	〃	〃
سنیچر	۵	۸	۱۵	۱۵	۳۷	〃	۵/۰	۱۴	۱۷	〃	۵۶	〃	۵۵
اتوار	۶	۹	۱۶	〃	۳۸	〃	۵/۱	〃	۱۸	۳۲	۵۷	〃	۵۶
پیر	۷	۱۰	۱۷	〃	۳۹	〃	〃	〃	۱۹	〃	〃	۴۸	۵۷
منگل	۸	۱۱	۱۸	〃	۴۰	〃	۲	〃	〃	〃	۵۸	〃	〃
بدھ	۹	۱۲	۱۹	〃	〃	۲۳	〃	۱۵	۲۰	۳۴	〃	〃	۵۸
جمعرات	۱۰	۱۳	۲۰	〃	۴۱	〃	۳	〃	۲۰	〃	۵۹	〃	〃
جمعہ	۱۱	۱۴	۲۱	〃	〃	〃	۴	〃	۲۱	〃	〃	۴۷	۵۹
سنیچر	۱۲	۱۵	۲۲	〃	۴۲	〃	۵	〃	۲۲	〃	۶/۱	۴۸	〃
اتوار	۱۳	۱۶	۲۳	〃	۴۳	〃	۶	〃	۲۳	۳۵	〃	〃	〃
پیر	۱۴	۱۷	۲۴	〃	۴۴	〃	۷	۱۶	۲۴	〃	۱	〃	〃
منگل	۱۵	۱۸	۲۵	〃	۴۵	〃	۸	〃	۲۵	〃	۱	۴۹	۶/۱
بدھ	۱۶	۱۹	۲۶	〃	۴۵	〃	〃	〃	۲۶	〃	۲	〃	〃
جمعرات	۱۷	۲۰	۲۷	〃	۴۶	〃	۹	〃	۲۶	۳۶	〃	〃	〃
جمعہ	۱۸	۲۱	۲۸	〃	۴۷	〃	۱۰	〃	۲۷	〃	۳	〃	۱
سنیچر	۱۹	۲۲	۲۹	〃	۴۸	〃	۱۱	〃	〃	〃	〃	〃	۲
اتوار	۲۰	۲۳	۳۰	۱۴	۴۹	۲۲	۱۲	〃	۲۸	〃	۴	〃	۳
پیر	۲۱	۲۴	ماگھ	〃	۵۰	〃	۱۳	〃	۲۹	〃	〃	۴۸	۴
منگل	۲۲	۲۵	۲	〃	۵۱	۲۱	۱۳	〃	〃	〃	۵	۴۷	۵
بدھ	۲۳	۲۶	۳	〃	۵۲	〃	۱۴	〃	۳۰	۳۷	〃	〃	۶
جمعرات	۲۴	۲۷	۴	〃	〃	۲۰	۱۴	۱۵	〃	〃	۶	۴۶	۷
جمعہ	۲۵	۲۸	۵	۱۳	۵۳	〃	۱۵	〃	۳۱	〃	〃	۴۷	۸
سنیچر	۲۶	۲۹	۶	〃	۵۴	〃	۱۵	〃	۳۲	۳۶	۷	۴۸	۹
اتوار	۲۷	۳۰	۷	۱۲	۵۵	۱۹	۱۶	〃	〃	〃	〃	۴۹	〃
پیر	۲۸	رمضان	۸	〃	〃	〃	۱۸	〃	۳۳	〃	۸	〃	۱۰
منگل	۲۹	۲	۹	۱۱	۵۶	〃	۱۸	〃	〃	〃	〃	〃	〃
بدھ	۳۰	۳	۱۰	〃	۵۷	〃	۱۹	۱۴	۳۴	〃	۹	۴۸	〃
جمعرات	۳۱	۴	۱۱	〃	۵۹	۱۸	〃	〃	〃	〃	〃	〃	

جس نے ایمان اور احتساب کے ساتھ رمضان میں قیام کیا تو اس کے پچھلے گناہ معاف کر دیئے گئے (حدیث)

رمضان المبارک

نیکی، عبادت اور ذاتی اصلاح کے لئے موسم بہار ہے

آپ اس مہینے کی برکتوں سے پورا فائدہ اٹھا سکتے ہیں بشرطیکہ آپ:

- اس ماہ کے پورے روزے رکھیں۔
- نماز باجماعت، تلاوتِ قرآن مجید اور تراویح کا خاص اہتمام کریں۔
- دل سوزی اور محبت سے روزے کی تلقین کریں۔
- اگر کوئی آپ سے بدکلامی یا جھگڑا کرے تو آپ کہہ دیں کہ میں روزے سے ہوں۔
- غریبوں اور محتاجوں کو روزہ افطار کرائیں اور کھانا کھلائیں۔
- اگر کسی شرعی عذر کی بنا پر روزہ نہ رکھ سکیں تو کھلم کھلا کھانے پینے سے پرہیز کریں۔
- گالم گلوچ، غیبت، جھوٹ اور فضول باتوں سے اپنی زبان کو ناپاک نہ کریں اور دوسروں کو بھی روکیں۔
- پڑوسیوں، ہوٹل والوں اور دوسرے مسلمانوں کو ریڈیو یا لاؤڈ اسپیکر پر گندے ریکارڈ بجانے سے منع کریں۔
- اپنی زبان کو خدا کے ذکر میں مشغول رکھیں۔
- رمضان کے آخیر عشرہ کی طاق راتوں میں شب بیداری کریں۔
- آخیر عشرہ میں اعتکاف کا اہتمام کریں۔

خوشا بخت ماہِ صیام آ رہا ہے — برات کا لے کر پیام آ رہا ہے

سحری کھاؤ بلاشبہ سحری میں برکت ہے (حدیث)

ماہِ صیام

روزہ رکھنا ہر بالغ مسلمان مرد اور عورت پر فرض ہے مجنون، نابالغ بچے اس سے بری ہیں۔

سحری سحری آخر وقت کھانا افضل ہے۔ روزہ رکھنے کی نیت یہ ہے۔ بِصَوْمِ غَدٍ نَوَیْتُ مِنْ شَھْرِ رَمَضَانَ۔ (میں نے کل کے لئے ماہ رمضان کے روزے کی نیت کی)

افطار یہ دعا پڑھ کر افطار کرنا چاہیئے۔ اَللّٰھُمَّ لَکَ صُمْتُ وَاِلَیْکَ تَوَکَّلْتُ وَعَلٰی رِزْقِکَ اَفْطَرْتُ۔ روزہ دار کو افطار کرانے کا بڑا ثواب ہے۔

تراویح یہ سنّتِ مؤکدہ ہے ہر چار رکعتوں کے بعد یہ تسبیح پڑھی جاتی ہے۔ سُبْحَانَ ذِی الْمُلْکِ وَالْمَلَکُوْتِ سُبْحَانَ ذِی الْعِزَّۃِ وَالْعَظْمَۃِ وَالْھَیْبَۃِ وَالْقُدْرَۃِ وَالْکِبْرِیَاءِ وَالْجَبَرُوْتِ سُبْحَانَ الْمَلِکِ الْحَیِّ الَّذِیْ لَا یَنَامُ وَلَا یَمُوْتُ سُبُّوْحٌ قُدُّوْسٌ رَبُّنَا وَرَبُّ الْمَلٰٓئِکَۃِ وَالرُّوْحُ۔ اَللّٰھُمَّ اَجِرْنَا مِنَ النَّارِ یَا مُجِیْرُ یَا مُجِیْرُ یَا مُجِیْرُ بِرَحْمَتِکَ یَا اَرْحَمَ الرّٰحِمِیْنَ۔

اعتکاف یہ سنّت مؤکدہ علی الکفایہ ہے آپؐ نے مدّت العمر اعتکاف کا التزام فرمایا اور دوسروں کو اس کی ترغیب دی۔

لیلۃ القدر اس مبارک رات میں قرآن مجید آسمان دنیا پر نازل کیا گیا۔ حضور صلعم نے فرمایا "لیلۃ القدر کو رمضان کے آخیر عشرہ کی طاق راتوں (۲۱، ۲۳، ۲۵، ۲۷، ۲۹) میں تلاش کرو"! یہ رات ہزار راتوں سے بہتر ہے۔

ہر ایک قوم کی ایک عید ہوتی ہے اور یہ ہماری عید ہے (حدیث)

عید مبارک

- شوال المکرم کی پہلی تاریخ یوم عید ہے۔
- عید کی نماز واجب ہے دو رکعتیں مع چھ زائد تکبیر کے۔
- عید الفطر کے دن اشراق اور چاشت کی نمازیں پڑھنا مکروہ تحریمہ ہے۔
- صدقۂ فطر ادا کرنا لازمی ہے اس کی مقدار مقامی علماء سے دریافت کریں۔
- عید کا دن روزہ رکھنے کی توفیق پر اللہ تعالیٰ کی شکر گذاری کا دن ہے۔
- عید کی چند خصوصیات یہ ہیں:-

(۱) صدقۂ فطر ادا کرنا، (۲) عیدگاہ جانے سے قبل میٹھی چیز کھانا، (۳) حجامت بنوانا، (۴) غسل کرنا، (۵) اچھے سے اچھے کپڑے پہننا، (۶) خوشبو کا استعمال، (۷) مسواک کرنا، (۸) بالوں میں تیل ڈالنا، (۹) سرمہ لگانا (۱۰) آہستہ آہستہ تکبیر اللہ اکبر اللہ اکبر لاالٰہ الا اللہ واللہ اکبر اللہ اکبر وللہ الحمد کہتے ہوئے عیدگاہ جانا۔ (۱۱) عیدگاہ پہونچ کر دو رکعت نماز باجماعت ادا کرنا۔ (۱۲) خطبہ سننا (۱۳) ایک دوسرے سے مل کر اظہار خوشی کرنا۔ (۱۴) عیدگاہ ایک رستہ سے جانا اور دوسرے راستہ سے واپس آنا (۱۵) غربا اہل حاجت کی کاربرداری کرنا۔ (۱۶) اعزہ و اقربا و احباب کی دعوت کرنا وغیرہ۔

- شب عید میں نفل نمازیں، تلاوت کلام پاک اور ذکر و فکر کا زیادہ سے زیادہ اہتمام کریں تاکہ سعادت نصیب ہو۔

لیلۃ القدر کو رمضان کے اخیر عشرہ کی طاق راتوں میں تلاش کرو

نقشہ اوقات سحر و افطار

ماہ رمضان المبارک ۱۳۸۱ھ	ایام رمضان المبارک	جنوری و فروری ۱۹۶۲ء	اوقات دہلی				اوقات کلکتہ				اوقات بمبئی (اسٹنڈرڈ ٹائم)				اوقات مدراس				اوقات حیدرآباد			
			سحری		افطار		سحری		افطار		سحری		افطار		سحری		افطار		سحری		افطار	
			بجکر	منٹ	بجکر	منٹ	بجکر	منٹ	بجکر	منٹ	بجکر	منٹ	بجکر	منٹ	بجکر	منٹ	بجکر	منٹ	بجکر	منٹ	بجکر	منٹ
۳۰ شعبان	اتوار	جنوری ۲۷	۵	۴۶			۴	۵۵			۵	۵۰			۵	۱۱			۵	۱۶		
رمضان	پیر	۲۸	//	//	۵	۵۷	//	۵۴	۵	۱۷	//	//	۶	۳۳	//	//	۶	۹	//	//	۶	۸
۲	منگل	۲۹	//	//	//	۵۸	//	//	//	۱۸	//	۴۹	//	۳۴	//	//	//	//	//	//	//	۹
۳	بدھ	۳۰	//	//	//	۵۹	//	//	//	۱۹	//	//	//	//	//	//	//	۱۰	//	۱۲	//	۹
۴	جمعرات	۳۱	//	//	۶	۰	//	۵۳	//	۲۰	//	//	//	۳۵	//	//	//	//	//	//	//	۱۰
۵	جمعہ	(فروری)	۵	۴۵	۶	۱	//	۵۲	//	۲۱	//	//	//	۳۶	//	//	//	۱۱	//	//	//	//
۶	سنیچر	۲	//	//	۶	۱	//	۵۱	//	۲۲	//	//	//	//	//	۱۰	//	//	//	//	//	۱۱
۷	اتوار	۳	۵	۴۴	۶	۲	//	//	//	//	//	۴۸	//	۳۷	//	//	//	۱۲	//	//	//	//
۸	پیر	۴	۵	۴۳	۶	۳	//	//	//	۲۳	//	//	//	//	//	//	//	//	//	۱۵	//	۱۲
۹	منگل	۵	۵	۴۲	۶	۴	//	۵۰	//	۲۴	//	//	//	۳۸	//	//	//	//	//	//	//	//
۱۰	بدھ	۶	۵	//	۶	۵	//	//	//	۲۵	//	//	//	//	//	//	//	۱۳	//	//	//	۱۳

رمضان میں فرضوں کا ثواب ستر گنا ہو جاتا ہے

جس نے ایمان اور احتساب کے ساتھ رمضان میں قیام کیا (تراویح پڑھی)، تو اسکے پچھلے گناہ معاف کر دیئے گئے

۱۱	جمعرات	۷	۵	۴۱	۶	۵	۴	۵۰	۵	۲۶	۵	۴۸	۶	۳۹	۵	۱۰	۶	۱۳	۵	۱۵	۶	۱۴
۱۲	جمعہ	۸	〃	〃	〃	۶	〃	۴۹	〃	۲۷	〃	۴۶	〃	〃	〃	۹	〃	۱۴	〃	〃	〃	۱۵
۱۳	سنیچر	۹	〃	۴۰	〃	۷	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	۱۶
۱۴	اتوار	۱۰	〃	〃	〃	۸	〃	۴۸	〃	۲۸	〃	〃	〃	〃	〃	۸	〃	۱۵	〃	۱۵	〃	۱۷
۱۵	پیر	۱۱	〃	۳۹	〃	۹	〃	〃	〃	۲۹	〃	۴۵	〃	۴۱	〃	〃	〃	〃	〃	۱۴	〃	۱۸
۱۶	منگل	۱۲	〃	۳۸	〃	〃	〃	۴۶	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	۱۳	〃	〃
۱۷	بدھ	۱۳	〃	〃	〃	۱۰	〃	〃	〃	۳۰	〃	۴۴	〃	۴۲	〃	۷	〃	〃	〃	۱۳	〃	〃
۱۸	جمعرات	۱۴	〃	۳۷	〃	۱۱	〃	۴۵	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃
۱۹	جمعہ	۱۵	〃	۳۶	〃	۱۱	〃	〃	〃	۳۱	〃	۴۳	〃	۴۳	〃	〃	〃	۱۶	〃	〃	〃	〃
۲۰	سنیچر	۱۶	〃	〃	〃	۱۲	〃	۴۴	〃	۳۲	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	۱۲	〃	۱۸
۲۱	اتوار	۱۷	〃	۳۵	〃	۱۳	〃	۴۳	〃	۳۳	〃	۴۲	〃	۴۴	〃	۶	〃	〃	〃	〃	〃	۱۹
۲۲	پیر	۱۸	〃	۳۴	〃	۱۴	〃	۴۲	〃	۳۴	〃	۴۱	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃
۲۳	منگل	۱۹	〃	〃	〃	۱۵	〃	۴۱	〃	〃	〃	〃	〃	۴۵	〃	۵	〃	۱۷	〃	۱۱	〃	۲۰
۲۴	بدھ	۲۰	〃	۳۳	〃	۱۵	〃	〃	〃	۳۵	〃	۴۰	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃
۲۵	جمعرات	۲۱	〃	〃	〃	۱۶	〃	۴۰	〃	〃	〃	۳۹	〃	〃	〃	۴	〃	۱۸	〃	۱۰	〃	〃
۲۶	جمعہ	۲۲	〃	۳۱	〃	۱۶	〃	۳۹	〃	۳۶	〃	〃	〃	۴۶	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	۲۱
۲۷	سنیچر	۲۳	〃	۳۰	〃	۱۷	〃	۳۸	〃	〃	〃	۳۸	〃	〃	〃	۳	〃	〃	〃	۹	〃	〃
۲۸	اتوار	۲۴	〃	۲۹	〃	۱۸	〃	۳۷	〃	۳۷	〃	〃	〃	۴۷	〃	〃	〃	〃	〃	۸	〃	۲۲
۲۹	پیر	۲۵	〃	۲۸	〃	۱۸	〃	۳۶	〃	〃	〃	۳۷	〃	〃	〃	۲	〃	〃	〃	۷	〃	〃

وقت سحری میں صبح صادق سے احتیاطاً ۵ منٹ کم کئے گئے ہیں اور افطار میں غروب آفتاب پر ایک منٹ زیادہ کیا گیا ہے

رمضان میں نفلوں کا ثواب فرضوں کے برابر ملتا ہے

نیا میٹرک نظام

۱ کیلو گرام = ۱۰۰۰ گرام

چھٹانک ۱ چھٹانک = ۵ تولے	گرام قریب ترین گرام میں
۱	۵۸
۲	۱۱۷
۳	۱۷۵
۴	۲۳۳
۵	۲۹۲
۶	۳۵۰
۷	۴۰۸
۸	۴۶۷
۹	۵۲۵
۱۰	۵۸۳
۱۱	۶۴۲
۱۲	۷۰۰
۱۳	۷۵۸
۱۴	۸۱۶
۱۵	۸۷۵

من ۱ من = ۴۰ سیر	کیلو گرام قریب ترین کیلو گرام میں
۱	۳۷
۲	۷۵
۳	۱۱۲
۴	۱۴۹
۵	۱۸۷
۶	۲۲۴
۷	۲۶۱
۸	۲۹۹
۹	۳۳۶
۱۰	۳۷۳
۱۱	۴۱۱
۱۲	۴۴۸
۱۳	۴۸۵
۱۴	۵۲۳
۱۵	۵۶۰
۱۶	۵۹۷
۱۷	۶۳۵
۱۸	۶۷۲
۱۹	۷۰۹
۲۰	۷۴۶

سیر ۱ سیر = ۸۰ تولے	کیلو گرام	گرام قریب ترین ۱۰ گرام میں
۱	—	۹۳۰
۲	۱	۸۷۰
۳	۲	۸۰۰
۴	۳	۷۳۰
۵	۴	۶۷۰
۶	۵	۶۰۰
۷	۶	۵۳۰
۸	۷	۴۶۰
۹	۸	۴۰۰
۱۰	۹	۳۳۰
۱۱	۱۰	۲۶۰
۱۲	۱۱	۲۰۰
۱۳	۱۲	۱۳۰
۱۴	۱۳	۶۰
۱۵	۱۴	—
۱۶	۱۴	۹۳۰
۱۷	۱۵	۸۶۰
۱۸	۱۶	۸۰۰
۱۹	۱۷	۷۳۰
۲۰	۱۸	۶۶۰
۲۱	۱۹	۹۰۰
۲۲	۲۰	۵۳۰
۲۳	۲۱	۴۶۰
۲۴	۲۲	۳۹۰
۲۵	۲۳	۳۳۰
۲۶	۲۴	۲۶۰
۲۷	۲۵	۲۹۰
۲۸	۲۶	۱۳۰
۲۹	۲۷	۶۰
۳۰	۲۷	۹۹۰
۳۱	۲۸	۹۳۰
۳۲	۲۹	۸۶۰
۳۳	۳۰	۷۹۰
۳۴	۳۱	۷۳۰
۳۵	۳۲	۶۶۰
۳۶	۳۳	۵۹۰
۳۷	۳۴	۵۲۰
۳۸	۳۵	۴۶۰
۳۹	۳۶	۳۹۰

ناپ تول کے میٹرک پیمانے

۱ میٹر = ۱۰۰۰ ملی میٹر										۱ کیلوگرام = ۱۰۰۰ گرام	
مربع گز سے مربع میٹر	ایکڑ سے ہیکٹر	گیلن سے لیٹر	میل سے کیلومیٹر	گز سے میٹر	انچ سے ملی میٹر	پونڈ سے کیلوگرام	من سے قنطل	سیر سے کیلوگرام	چھٹانک سے گرام	تولے سے گرام	عدد
۰٫۸۴	۰٫۴۰	۴٫۵۵	۱٫۶۱	۰٫۹۱	۲۵٫۴۰	۰٫۴۵	۰٫۳۷	۰٫۹۳	۵۸	۱۱٫۶۶	۱
۱٫۶۷	۰٫۸۱	۹٫۰۹	۳٫۲۲	۱٫۸۳	۵۰٫۸۰	۰٫۹۱	۰٫۷۵	۱٫۸۷	۱۱۷	۲۳٫۳۳	۲
۲٫۵۱	۱٫۲۱	۱۳٫۶۴	۴٫۸۳	۲٫۷۴	۷۶٫۲۰	۱٫۳۶	۱٫۱۲	۲٫۸۰	۱۷۵	۳۴٫۹۹	۳
۳٫۳۴	۱٫۶۲	۱۸٫۱۸	۶٫۴۴	۳٫۶۶	۱۰۱٫۶۰	۱٫۸۱	۱٫۴۹	۳٫۷۳	۲۳۳	۴۶٫۶۶	۴
۴٫۱۸	۲٫۰۲	۲۲٫۷۳	۸٫۰۵	۴٫۵۷	۱۲۷٫۰۰	۲٫۲۷	۱٫۸۷	۴٫۶۷	۲۹۲	۵۸٫۳۲	۵
۵٫۰۲	۲٫۴۳	۲۷٫۲۸	۹٫۶۶	۵٫۴۹	۱۵۲٫۴۰	۲٫۷۲	۲٫۲۴	۵٫۶۰	۳۵۰	۶۹٫۹۸	۶
۵٫۸۵	۲٫۸۳	۳۱٫۸۲	۱۱٫۲۷	۶٫۴۰	۱۷۷٫۸۰	۳٫۱۸	۲٫۶۱	۶٫۵۳	۴۰۸	۸۱٫۶۵	۷
۶٫۶۹	۳٫۲۴	۳۶٫۳۷	۱۲٫۸۷	۷٫۳۲	۲۰۳٫۲۰	۳٫۶۳	۲٫۹۹	۷٫۴۶	۴۶۷	۹۳٫۳۱	۸
۷٫۵۳	۳٫۶۴	۴۰٫۹۱	۱۴٫۴۸	۸٫۲۳	۲۲۸٫۶۰	۴٫۰۸	۳٫۳۶	۸٫۴۰	۵۲۵	۱۰۴٫۹۷	۹
۸٫۳۶	۴٫۰۵	۴۵٫۴۶	۱۶٫۰۹	۹٫۱۴	۲۵۴٫۰۰	۴٫۵۴	۳٫۷۳	۹٫۳۳	۵۸۳	۱۱۶٫۶۴	۱۰
۴۱٫۸۰	۲۰٫۲۵	۲۲۷٫۳۰	۸۰٫۴۷	۴۵٫۷۲	۱۲۷۰٫۰۰	۲۲٫۶۸	۱۸٫۶۶	۴۶٫۶۶	۲۹۱۷	۵۸۳٫۱۹	۵۰
۸۳٫۶۰	۴۰٫۵۱	۴۵۴٫۶۰	۱۶۰٫۹۳	۹۱٫۴۴	۲۵۴۰٫۰۰	۴۵٫۳۶	۳۷٫۳۲	۹۳٫۳۱	۵۸۳۳	۱۱۶۶٫۳۸	۱۰۰

جنتری ۱۹۴۳ء	فروری ۱۹۴۳ء	رمضان المبارک ۱۳۶۲ھ	ماگھ بکرمی سمت ۱۸۶۴	اوقات دہلی طلوع	اوقات دہلی غروب	اوقات کلکتہ طلوع	اوقات کلکتہ غروب	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم طلوع	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم غروب	اوقات مدراس طلوع	اوقات مدراس غروب	اوقات حیدرآباد طلوع	اوقات حیدرآباد غروب
جمعہ	۱	۵	۱۲	=\۲ع	۰\۶ع	ـ۷\ع	۵ع\۰۵	ـ۲\ع	۶ع\۵۵	۶ع\۶ع	۵\۰	۵۹\ع	=\ع
سنیچر	۲	۶	۱۳	″	″	۱۷	۲۱	″	″	۳۵	″	″	″
اتوار	۳	۷	۱۴	۱۰	۱\۶ع	۱۶	″	۱۳	۳۶	″	″	″	″
پیر	۴	۸	۱۵	۹	۲	″	۲۳	″	″	″	۱۱	۴۸	۱۲
منگل	۵	۹	۱۶	۸	۳	۱۵	۲۴	″	۳۷	″	″	″	″
بدھ	۶	۱۰	۱۷	۷	۴	″	۲۵	″	″	″	″	۴۷	۱۳
جمعرات	۷	۱۱	۱۸	۶	۴	″	۲۶	″	۳۸	″	۱۲	″	″
جمعہ	۸	۱۲	۱۹	۶	۵	۱۴	″	″	″	۳۴	″	۴۶	۱۴
سنیچر	۹	۱۳	۲۰	۵	۶	″	۲۷	″	″	″	۱۳	″	۱۵
اتوار	۱۰	۱۴	۲۱	۵	۷	۱۳	۲۸	″	″	۳۳	″	۴۴	۱۶
پیر	۱۱	۱۵	۲۲	۴	۸	″	″	۱۰	۴۰	″	۱۴	۴۳	۱۷
منگل	۱۲	۱۶	۲۳	۳	۸	۱۱	۲۹	″	″	″	″	۴۴	″
بدھ	۱۳	۱۷	۲۴	۲	۹	″	″	۹	۴۱	″	″	۴۳	″
جمعرات	۱۴	۱۸	۲۵	۲	۱۰	۱۰	۳۰	″	″	۳۲	″	″	″
جمعہ	۱۵	۱۹	۲۶	۱\۷ع	۱۰	″	۳۱	۸	۴۲	″	″	″	۱۸
سنیچر	۱۶	۲۰	۲۷	۰\۷ع	۱۱	۹	۳۲	″	″	″	۱۵	۴۲	″
اتوار	۱۷	۲۱	۲۸	۵۹\۶ع	۱۲	۸	″	۷	۴۳	″	″	″	″
پیر	۱۸	۲۲	۲۹	۵۸	۱۳	۷	″	۶	″	۳۱	″	″	″
منگل	۱۹	۲۳	۳۰	۵۷	۱۴	۶	۳۴	۶	۴۴	″	۱۶	۴۱	۱۹
بدھ	۲۰	۲۴	پھاگن	۵۷	۱۴	۶	″	۵	″	۳۰	″	″	″
جمعرات	۲۱	۲۵	۲	۵۶	۱۵	۵	″	۴	″	۲۹	۱۷	″	″
جمعہ	۲۲	۲۶	۳	۵۵	۱۵	۴	″	۴	۴۵	۲۹	″	۴۰	۲۰
سنیچر	۲۳	۲۷	۴	۵۴	۱۶	۳	۳۵	۳	″	۲۸	″	″	″
اتوار	۲۴	۲۸	۵	۵۳	۱۷	۲	″	۳	۴۶	″	″	″	۲۱
پیر	۲۵	۲۹	۶	۵۲	۱۷	۱\۶ع	۳۶	۲	″	″	″	۳۹	″
منگل	۲۶	شوال	۷	۵۱	۱۸	۰\۶ع	″	۱\۶ع	۴۷	۲۷	″	۳۸	۲۲
بدھ	۲۷	۲	۸	۵۰	۱۹	۵۹\۵ع	۳۷	″	″	″	″	۳۷	″
جمعرات	۲۸	۳	۹	۴۹	۱۹	″	۳۸	۰\۶ع	″	۲۶	″	۳۶	″

جس نے اچھی طرح اسلام قبول کیا تو ایام جاہلیت کے اعمال پر اس سے مواخذہ نہ ہو گا (حدیث)

اسلام کیا ہے؟

۱۔ اسلام کے معنی :- اللہ کی اطاعت و فرمانبرداری، رضائے الٰہی پر سر اطاعت خم کرنا۔

۲۔ مسلم کے معنی :- اللہ کا مطیع و فرمانبردار۔ اسلامی احکام کی صدق دل سے پیروی کرنیوالا

۳۔ مسلمان کا بنیادی عقیدہ یہ ہے :-

لَا اِلٰہَ اِلَّا اللّٰہُ مُحَمَّدٌ رَّسُوْلُ اللّٰہِ

(اللہ کے سوا کوئی معبود نہیں (حضرت) محمد صلے اللہ علیہ وسلم اللہ کے رسول ہیں

۴۔ قیامت برحق ہے۔ (۵) مسلمانوں پر فرض ہے :-

(۱) نماز (۲) روزہ (۳) حج (۴) زکوٰۃ۔

اسلام معروف مفہوم میں کوئی مذہب یا مت نہیں ہے جس کا دائرہ کار صرف پرائیوٹ زندگی تک محدود رہتا ہے بلکہ اللہ کا تجویز کردہ واحد مستند اور مکمل دین ہے۔ ایک ہمہ گیر ضابطۂ حیات اور مکمل نظام زندگی ہے۔ انسان کی انفرادی و اجتماعی زندگی کے سارے شعبوں (اقتصادی، معاشرتی، سیاسی اخلاقی اور روحانی) پر حاوی ہے۔ زندگی کا کوئی پہلو اس سے باہر نہیں ہے۔ ہر شعبے میں انسان کی صحیح رہنمائی کرتا اور ٹھیک ٹھیک ہدایت دیتا ہے

اسلام ہی سارے مسائل کا حل اور ساری انسانیت کی فلاح کا ضامن ہے۔

اسے دل سے اپنائیے اور فلاح دارین حاصل کیجئے

اسلام کا پرچم نہ جھکا ہے نہ جھکے گا، پھونکوں سے یہ فانوس بجھا ہے نہ بجھے گا (ماہر)

جنتری ۱۹۴۶ء ایام	اپریل ۱۹۴۶ء	شوال ۱۳۶۵ھ	سمبت شکا ۱۸۶۸	اوقات دہلی طلوع آفتاب	اوقات دہلی غروب آفتاب	اوقات کلکتہ طلوع آفتاب	اوقات کلکتہ غروب آفتاب	اوقات بمبئی اسٹینڈرڈ ٹائم طلوع آفتاب	اوقات بمبئی اسٹینڈرڈ ٹائم غروب آفتاب	اوقات مدراس طلوع آفتاب	اوقات مدراس غروب آفتاب	اوقات حیدرآباد طلوع آفتاب	اوقات حیدرآباد غروب آفتاب
جمعہ	۱	۴	۱۰	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
سنیچر	۲	۵	۱۱	۴۷	۲۱	۵۶	″	۵-۵۹	″	۲۵	۱۹	۳۴	″
اتوار	۳	۶	۱۲	۴۶	″	۵۵	۴۰	۵۸	″	۲۴	″	″	۲۳
پیر	۴	۷	۱۳	۴۵	۲۲	۵۴	″	۵۷	″	″	″	۳۲	″
منگل	۵	۸	۱۴	۴۴	۲۳	۵۳	۴۱	″	۴۹	۲۳	″	۳۳	۲۴
بدھ	۶	۹	۱۵	۴۳	″	۵۲	۴۲	۵۶	″	۲۲	″	″	″
جمعرات	۷	۱۰	۱۶	۴۱	۲۴	۵۱	″	۵۵	″	″	″	″	″
جمعہ	۸	۱۱	۱۷	۴۰	۲۵	۵۰	۴۳	۵۴	″	″	″	۳۰	۲۵
سنیچر	۹	۱۲	۱۸	۳۹	″	۴۹	″	۵۳	۵۰	۲۱	″	۳۱	″
اتوار	۱۰	۱۳	۱۹	۳۸	۲۶	۴۸	۴۴	″	″	۲۰	″	۳۰	″
پیر	۱۱	۱۴	۲۰	۳۷	″	۴۷	″	۵۲	۵۱	″	″	″	۲۶
منگل	۱۲	۱۵	۲۱	۳۶	۲۷	۴۶	۴۵	۵۱	″	۱۹	″	″	″
بدھ	۱۳	۱۶	۲۲	۳۴	″	۴۵	″	۵۰	″	″	″	″	″
جمعرات	۱۴	۱۷	۲۳	۳۳	۲۸	۴۴	۴۶	۴۹	″	۱۸	″	۲۹	۲۷
جمعہ	۱۵	۱۸	۲۴	۳۲	″	۴۳	۴۷	″	۵۲	۱۷	″	۲۸	″
سنیچر	۱۶	۱۹	۲۵	۳۱	۲۹	۴۲	″	۴۸	″	″	۲۰	۲۷	″
اتوار	۱۷	۲۰	۲۶	۳۰	۳۰	۴۱	″	۴۷	″	۱۶	″	″	″
پیر	۱۸	۲۱	۲۷	۲۹	۳۱	۴۰	۴۸	۴۶	″	۱۵	″	۲۶	″
منگل	۱۹	۲۲	۲۸	۲۷	″	۳۹	۴۹	۴۵	″	۱۴	″	″	۲۸
بدھ	۲۰	۲۳	۲۹	۲۶	۳۲	۳۸	۵۰	″	۵۳	″	″	۲۴	″
جمعرات	۲۱	۲۴	۳۰	۲۵	″	۳۷	″	۴۴	″	۱۳	″	۲۳	″
جمعہ	۲۲	۲۵	بیسیت	۲۴	۳۳	۳۵	۵۱	۴۳	″	″	″	۲۱	″
سنیچر	۲۳	۲۶	۲	۲۳	″	۳۴	″	۴۲	″	۱۲	″	۲۰	″
اتوار	۲۴	۲۷	۳	۲۲	۳۴	۳۳	۵۲	۴۱	″	۱۱	″	۱۹	″
پیر	۲۵	۲۸	۴	۲۰	″	۳۲	″	۴۰	۵۴	″	″	۱۸	″
منگل	۲۶	۲۹	۵	″	۳۵	۳۱	۵۳	۳۹	″	۱۰	″	۱۷	″
بدھ	۲۷	ذیقعدہ	۶	۱۹	۳۶	۳۰	″	۳۸	″	۹	۲۱	۱۶	″
جمعرات	۲۸	۲	۷	۱۸	″	۲۹	۵۴	۳۷	″	۸	″	۱۵	″
جمعہ	۲۹	۳	۸	۱۶	۳۷	۲۸	″	۳۶	″	″	″	۱۴	″
سنیچر	۳۰	۴	۹	۱۵	″	۲۷	۵۵	″	۵۵	۷	″	۱۳	۲۹
اتوار	۳۱	۵	۱۰	۱۴	۳۸	۲۶	″	۳۵	″	۶	″	۱۴	″

نماز فواحشات اور منکرات سے روکتی ہے (قرآن)

نماز

- نماز اسلام کا اولین اور اہم ترین رکن ہے مسلمانوں پر سب سے پہلا اور سب سے اہم فرض نماز ہے۔ رسول اللہ توحید کی تعلیم کے بعد سب سے پہلے نماز کا عہد لیتے تھے۔
- آں حضرت صلے اللہ علیہ وسلم نے فرمایا" نماز میری آنکھوں کی ٹھنڈک ہے"۔
"اسلام میں اس کا کوئی حصہ نہیں جو نماز نہ پڑھتا ہو"
"بندے اور کفر کے درمیان نماز چھوڑ دینے ہی کا فاصلہ ہے"۔
"جس نے نماز کو قائم کیا اس نے دین کو قائم کیا جس نے نماز چھوڑ دی اس نے دین کو ڈھا دیا"۔
- نماز کی روح خشوع وخضوع ہے۔ خشوع وخضوع سے نماز پڑھنے والے کامیاب ہیں۔
- نماز ہمیشہ باجماعت ادا کرنی چاہیئے۔ جماعت سے نماز نہ پڑھنے والوں کے بارے میں آپؐ نے فرمایا:۔
"میرا جی چاہتا ہے کہ ان کے گھروں میں آگ لگا دوں"۔
- نماز انتہائی سکون واطمینان کے ساتھ پڑھنی چاہیئے۔
- نماز نہ پڑھنے والوں کی قیامت کے دن سخت رسوائی ہو گی۔
- اللہ تعالے کا فرمان ہے:۔
"ایسے نمازیوں کی خرابی ہے جو نماز کی طرف سے غافل رہتے ہیں"۔

[illegible] ۱۹۶۳ء عیسوی	اپریل ۱۹۶۳ء	ذیقعدہ ۱۳۸۲ھ	چیت ۱۸۸۵	اوقات دہلی طلوع	اوقات دہلی غروب	اوقات کلکتہ طلوع	اوقات کلکتہ غروب	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم طلوع	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم غروب	اوقات مدراس طلوع	اوقات مدراس غروب	اوقات حیدرآباد طلوع	اوقات حیدرآباد غروب
پیر	۱	۶	۱۱	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
منگل	۲	۷	۱۲	۱۲	//	۲۳	//	۳۳	//	۵	۲۰	۱۲	//
بدھ	۳	۸	۱۳	۱۱	۴۰	//	۵۷	۳۲	۵۶	//	//	۱۱	۳۰
جمعرات	۴	۹	۱۴	۱۰	//	۲۲	//	//	//	۴	//	۱۰	۳۱
جمعہ	۵	۱۰	۱۵	۸	۴۱	۲۱	۵۸	۳۱	۵۷	//	//	۹	//
سنیچر	۶	۱۱	۱۶	۷	۴۲	۲۰	//	۳۰	//	۳	//	۸	//
اتوار	۷	۱۲	۱۷	۶	//	۱۹	۵۹	۲۹	//	۲	۲۱	//	۳۰
پیر	۸	۱۳	۱۸	۵	//	۱۸	//	۲۸	//	//	//	//	//
منگل	۹	۱۴	۱۹	۴	۴۳	۱۷	۶ع ۰	//	۵۸	۱	//	۷	//
بدھ	۱۰	۱۵	۲۰	۳	//	۱۶	//	۲۷	//	۶ع ۰	//	۶	۳۱
جمعرات	۱۱	۱۶	۲۱	۲	۴۴	۱۵	۱	۲۶	//	[illegible]	//	۵	//
جمعہ	۱۲	۱۷	۲۲	۱	۴۵	۱۴	//	۲۵	//	//	//	۴	//
سنیچر	۱۳	۱۸	۲۳	[illegible]	//	۱۳	۲	۲۴	//	۵۸	//	۳	۲۹
اتوار	۱۴	۱۹	۲۴	۵۸	۴۶	۱۲	//	//	۵۹	//	//	۲	۳۰
پیر	۱۵	۲۰	۲۵	۵۷	//	۱۱	۳	۲۳	//	۵۷	//	۱	//
منگل	۱۶	۲۱	۲۶	۵۶	۴۷	۱۰	۴	۲۲	//	//	//	۶ع ۰	//
بدھ	۱۷	۲۲	۲۷	۵۵	//	۹	۴	۲۱	//	۵۶	//	[illegible]	۳۱
جمعرات	۱۸	۲۳	۲۸	۵۴	۴۸	۸	۵	//	//	//	۲۲	//	//
جمعہ	۱۹	۲۴	۲۹	۵۳	۴۹	۷	۵	۲۰	۶ع ۰	۵۵	//	۵۸	//
سنیچر	۲۰	۲۵	۳۰	۵۲	//	۶	۶	۲۰	//	۵۴	//	۵۷	۳۲
اتوار	۲۱	۲۶	بیساکھ	۵۱	۵۰	۵	//	۱۹	//	۵۳	۲۳	//	//
پیر	۲۲	۲۷	۲	۵۰	//	۴	۷	۱۸	//	//	//	۵۶	//
منگل	۲۳	۲۸	۳	۴۹	۵۱	۳	//	//	۱	۵۲	//	۵۵	//
بدھ	۲۴	۲۹	۴	۴۸	//	۲	۸	۱۷	//	//	//	//	//
جمعرات	۲۵	۳۰	۵	۴۷	۵۲	۱	//	۱۶	۲	۵۱	//	۵۴	۳۳
جمعہ	۲۶	ذی الحجہ	۶	۴۶	۵۳	۵ع ۰	۹	۱۵	//	//	//	//	//
سنیچر	۲۷	۲	۷	//	//	[illegible]	//	۱۴	//	//	//	//	۳۴
اتوار	۲۸	۳	۸	۴۵	//	۵۸	۱۰	//	//	۵۰	//	۵۳	//
پیر	۲۹	۴	۹	۴۴	۵۴	۵۷	//	۱۳	۳	//	//	//	۳۵
منگل	۳۰	۵	۱۰	۴۳	//	۵۶	۱۱	//	۳	۴۹	۲۴	۵۲	//

حج وعمرہ کو اللہ تعالےٰ کے واسطے پورا پورا ادا کیا کرو (قرآن)

حج

حج دین کا ایک اہم رکن ہے۔ یہ مالی عبادت بھی ہے اور بدنی بھی۔ قرآن میں ہے "اللہ کی خوشنودی کے لیئے ان لوگوں پر حج فرض ہے جو وہاں (مکّہ معظمہ) تک جانے کی استطاعت رکھتے ہوں اور جو انکار کرے اللہ کو اس سے کوئی سروکار نہیں۔ اللہ تمام جہان سے بے نیاز ہے"۔

رسول اللہ صلے اللہ علیہ وسلم کا ارشادِ گرامی ہے "جو شخص زادِ راہ اور سواری رکھتا ہو جس سے بیت اللہ تک پہونچ سکتا ہو اور پھر حج نہ کرے تو اس کا اس حالت پر مرنا اور یہودی اور نصرانی ہو کر مرنا یکساں ہے"۔

حضرت عمر رضہ نے ایک مرتبہ فرمایا "جو لوگ قدرت رکھتے ہوئے حج نہیں کرتے میں اُن کے خلاف جہاد کروں گا"۔

رسول اکرم صلے اللہ علیہ وسلم نے فرمایا "حج اور عمرہ کرنے والے اللہ کے مہمان ہیں اگر وہ دعا کریں تو اللہ قبول فرمائے اور اگر مغفرت چاہیں تو اللہ مغفرت فرمائے"۔

آٹھویں ذی الحجہ کو حج کرنے والے مکّہ معظمہ سے منیٰ میں جاتے ہیں اور ایک شب گذار کر نویں تاریخ کو میدانِ عرفات میں جمع ہوتے ہیں۔ شام کو مزدلفہ آجاتے ہیں۔ دسویں تاریخ کو پھر منیٰ لوٹ آتے ہیں کنکریاں مارتے ہیں حسبِ مقدور قربانی دیتے ہیں اور حجامت بنوا کر احرام اتار دیتے ہیں۔ پھر گیارہ اور بارہ تاریخ کو کنکریاں مارتے ہیں اور پھر مکّہ معظمہ واپس آکر طوافِ وداع کرتے ہیں۔

دل سوز سے خالی ہے نگہ پاک نہیں ہے پھر اس میں عجب کیا کہ تو بیباک نہیں ہے

سنہ ۱۹۶۱ء کی مردم شماری ایک نظر میں

نمبر	نام صوبہ	جملہ آبادی	مرد	پڑھے لکھے مرد	عورتیں	پڑھی لکھی عورتیں
۱	آندھرا پردیش	۳ کروڑ ۶۰ لاکھ	۱، کروڑ ۸۲ لاکھ	۵۲ لاکھ ۹۳ ہزار	۱، کروڑ ۷۸ لاکھ	۲۰ لاکھ ۹۵ ہزار
۲	آسام	۱، کروڑ ۱۹ لاکھ	۶۳ لاکھ ۱۸ ہزار	۲۲ لاکھ ۸۴ ہزار	۵۵ لاکھ ۴۱ ہزار	۸ لاکھ ۱۱ ہزار
۳	بہار	۴ کروڑ ۶۰ لاکھ	۲ کروڑ ۳۳ لاکھ	۶۹ لاکھ	۲ کروڑ ۲۳ لاکھ	۱۵ لاکھ ۶۵ ہزار
۴	گجرات	۲ کروڑ ۶ لاکھ	۱، کروڑ ۶ لاکھ	۴۳ لاکھ ۲۴ ہزار	ایک کروڑ	۱۹ لاکھ ۵ ہزار
۵	جموں و کشمیر	۳۵ لاکھ ۶۴ ہزار	۱۹ لاکھ ۳ ہزار	۳ لاکھ ۱۱ ہزار	۱۶ لاکھ ۸۱ ہزار	۷۰ ہزار ۷ سو
۶	کیرالا	۱، کروڑ ۶۹ لاکھ	۸۳ لاکھ ۹۴ ہزار	۴۵ لاکھ ۲۲ ہزار	۸۵ لاکھ ۴۵ ہزار	۳۲ لاکھ ۹۷ ہزار
۷	مدھیہ پردیش	۳ کروڑ ۲۳ لاکھ	۱، کروڑ ۶۶ لاکھ	۴۴ لاکھ ۹۲ ہزار	۱، کروڑ ۵۷ ہزار	۱۰ لاکھ ۷۴ ہزار
۸	مدراس	۳ کروڑ ۳۷ لاکھ	۱، کروڑ ۶۹ لاکھ	۷۲ لاکھ ۷۰ ہزار	۱، کروڑ ۶۰ لاکھ	۳۸ لاکھ ۹۲ ہزار
۹	مہاراشٹر	۳ کروڑ ۹۵ لاکھ	۲ کروڑ ۴ لاکھ	۸۵ لاکھ ۴۴ ہزار	۱، کروڑ ۹۱ لاکھ	۳۱ لاکھ ۷۴ ہزار
۱۰	میسور	۲ کروڑ ۳۵ لاکھ	۱، کروڑ ۲۰ لاکھ	۴۳ لاکھ ۳۴ ہزار	۱، کروڑ ۱۵ لاکھ	۱۶ لاکھ ۳۲ ہزار
۱۱	اڑیسہ	۱، کروڑ ۷۵ لاکھ	۸۷ لاکھ ۷۲ ہزار	۳۰ لاکھ ۲۱ ہزار	۸۰ لاکھ ۴۹ ہزار	۷ لاکھ ۵۸ ہزار
۱۲	پنجاب	۲، کروڑ ۳ لاکھ	ایک کروڑ ۹ لاکھ	۵۶ لاکھ ۲۴ ہزار	۹۴ لاکھ ۳۶ ہزار	۱۳ لاکھ ۹۰ ہزار
۱۳	راجستھان	۲ کروڑ ایک لاکھ	۱، کروڑ ۶ لاکھ	۲۴ لاکھ ۹ ہزار	۹۵ لاکھ ۸۸ ہزار	۵ لاکھ ۴۴ ہزار
۱۴	اترپردیش	۷ کروڑ ۳۷ لاکھ	۳ کروڑ ۸۰ لاکھ	۱، کروڑ ۳ لاکھ	۳ کروڑ ۵۷ لاکھ	۲۵ لاکھ ۲۵ ہزار
۱۵	مغربی بنگال	۳ کروڑ ۵۰ لاکھ	۱ کروڑ ۸۲ لاکھ	۷۴ لاکھ ۳۵ ہزار	۱، کروڑ ۶۴ لاکھ	۲۷ لاکھ ۵۴ ہزار
۱۶	انڈمان و نکوبار	۶۳ ہزار ۴ سو	۳۹ ہزار ۶ سو	۱۶ ہزار ۶ سو	۲۴ ہزار ۲ سو	۴ ہزار ۷ سو
۱۷	دہلی	۲۶ لاکھ ۵۸ ہزار	۱۴ لاکھ ۸۱ ہزار	۸ لاکھ ۷۶ ہزار	۱۱ لاکھ ۶۳ ہزار	۴ لاکھ ۷۸ ہزار
۱۸	ہماچل پردیش	۱۳ لاکھ ۴۹ ہزار	۷ لاکھ	۱، لاکھ ۵۰ ہزار	۶ لاکھ ۴۹ ہزار	۲۹ ہزار
۱۹	لکادیپ وغیرہ	۲۴ ہزار ۱ سو	۱۱ ہزار ۹ سو	۴ ہزار ۳ سو	۱۲ ہزار ۲ سو	۱، ہزار ۳ سو
۲۰	تریپورہ	۱۱ لاکھ ۴۲ ہزار	۵ لاکھ ۹۱ ہزار	۱، لاکھ ۹۰ ہزار	۵ لاکھ ۵۰ ہزار	۶۲ ہزار ۹ سو

زکوٰۃ مالداروں سے لی جائے اور محتاجوں کو دی جائے (حدیث)

زکوٰۃ

- یہ دین کا ایک اہم رکن ہے۔ قرآن حکیم میں اکثر مقامات پر اقیموا الصلوٰۃ کے ساتھ واتوا الزکوٰۃ کے الفاظ آئے ہیں۔
- زکوٰۃ کی اہمیت اس سے ظاہر ہے کہ مانعین زکوٰۃ کے خلاف خلیفۃ المسلمین حضرت ابوبکر صدیق رضؓ نے جہاد کیا تھا۔
- زکوٰۃ کے لغوی معنی پاک کرنے کے ہیں۔ گویا از روئے شریعت مال کا مقررہ حصّہ ادا کرنے سے جائز اور حلال طور پر کمایا ہوا سارا مال پاک ہو جاتا ہے۔
- آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم نے فرمایا "جس کو اللہ نے مال دیا ہو اور وہ زکوٰۃ نہ دے تو قیامت میں ایک ... سانپ اس کے گلے میں طوق بنا دیا جائے گا جس کی آنکھوں پر سیاہ نقطے ہوں گے وہ اس کی باچھیں پکڑ کر کہے گا میں تیرا مال ہوں میں تیرا خزانہ ہوں"

"کوئی شخص مسلمانوں کا دینی بھائی بن ہی نہیں سکتا جب تک وہ اقرار ایمان کر کے عملاً نماز اور زکوٰۃ کی پابندی نہ کرے۔ ایمان، نماز اور زکوٰۃ یہ تین چیزیں مل کر ایمانداروں کی جماعت بناتی ہیں" (حقیقتِ زکوٰۃ)

ناز کیوں کر نہ کریں دولت خودداری پر ہم نے اے شوکت ترے ہاتھ سے چھینا ہے یہی

جنتری ۱۹۴۶ء	۱۹۴۶ء مئی	۱۳۸۲ھ [illegible]	۱۸۶۸ [illegible] بیساکھ	اوقات دہلی		اوقات کلکتہ		اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم		اوقات مدراس		اوقات حیدرآباد	
				طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب
بدھ	۱	۶	۱۱	۵/۴۲	۶/۵۶	۴/۵۳	۶/۱۱	۶/۱۱	۷/۳	۵/۴۹	۶/۲۴	۵/۵۳	۶/۳۴
جمعرات	۲	۷	۱۲	۴۱	//	//	۱۲	//	//	۴۸	//	۵۲	۳۵
جمعہ	۳	۸	۱۳	۴۰	۵۷	۵۲	۱۳	//	//	۴۷	۲۵	//	//
سنیچر	۴	۹	۱۴	۳۹	//	//	//	۱۰	۴	//	//	//	//
اتوار	۵	۱۰	۱۵	//	۵۸	۵۲	۱۴	//	//	//	//	۵۱	۳۶
پیر	۶	۱۱	۱۶	۳۸	۵۹	۵۱	۱۵	۹	۵	۴۶	//	۵۰	//
منگل	۷	۱۲	۱۷	۳۷	//	//	۱۶	//	//	//	//	۴۹	۳۷
بدھ	۸	۱۳	۱۸	۳۶	۷/۰	۵۰	//	۸	//	۴۵	۲۶	۴۷	//
جمعرات	۹	۱۴	۱۹	۳۵	//	۴۹	۱۷	//	۶	//	//	//	//
جمعہ	۱۰	۱۵	۲۰	۳۴	۱	//	//	۷	۷	//	//	۴۶	//
سنیچر	۱۱	۱۶	۲۱	//	۲	//	//	//	//	//	۲۷	//	۳۸
اتوار	۱۲	۱۷	۲۲	۳۳	//	۴۸	۱۸	//	//	//	//	۴۷	//
پیر	۱۳	۱۸	۲۳	۳۲	۳	۴۷	//	۶	//	۴۴	//	//	//
منگل	۱۴	۱۹	۲۴	۳۱	۴	//	۱۹	//	۸	۴۳	۲۸	//	۳۹
بدھ	۱۵	۲۰	۲۵	//	//	۴۶	//	۵	//	//	//	۴۵	//
جمعرات	۱۶	۲۱	۲۶	۳۰	۵	//	۲۰	//	//	//	//	//	//
جمعہ	۱۷	۲۲	۲۷	//	//	۴۵	//	//	//	//	//	۴۴	۴۰
سنیچر	۱۸	۲۳	۲۸	۲۹	۶	//	۲۱	۴	۹	۴۲	//	//	//
اتوار	۱۹	۲۴	۲۹	//	//	۴۴	//	//	//	//	۲۹	//	//
پیر	۲۰	۲۵	۳۰	۲۸	۷	۴۳	۲۲	۳	۱۰	//	//	۴۳	۴۱
منگل	۲۱	۲۶	۳۱	//	//	//	//	//	//	//	//	//	۴۲
بدھ	۲۲	۲۷	جیٹھ	۲۷	۸	//	۲۳	//	//	//	//	//	//
جمعرات	۲۳	۲۸	۲	//	۹	۴۲	//	//	۱۱	//	//	//	۴۳
جمعہ	۲۴	۲۹	۳	۲۶	//	//	۲۴	۲	//	//	۳۰	۴۲	//
سنیچر	۲۵	محرم	۴	//	۱۰	//	//	//	//	//	//	//	//
اتوار	۲۶	۲	۵	۲۵	//	۴۱	۲۵	//	۱۲	//	//	//	//
پیر	۲۷	۳	۶	//	۱۱	//	//	//	۱۳	//	//	//	۴۴
منگل	۲۸	۴	۷	//	//	//	۲۷	//	//	//	//	//	//
بدھ	۲۹	۵	۸	۲۴	۱۲	//	//	//	//	//	۳۱	//	//
جمعرات	۳۰	۶	۹	//	//	۴۰	۲۸	//	۱۴	//	//	//	//
جمعہ	۳۱	۷	۱۰	//	۱۳	//	//	//	//	//	//	//	۴۵

بلاشبہ ہم اللہ کے ہیں اور ہم اس کی طرف لوٹ جانے والے ہیں (قرآن)

ماہ محرم الحرام

- نویں اور دسویں تاریخوں کے روزے مسنون ہیں۔
- سنہ ہجری اسلامی کی ابتدا اس ماہ سے شروع ہوتی ہے
- اسلامی سال کا سب سے پہلا دن ۱۶ ر جولائی سنہ ۶۲۲ء بروز جمعہ تھا۔ جسے آج ۱۳۸۲ سال ہو گئے۔
- حضرت امام ابو حنیفہ رح یکم محرم سنہ ۸۰ھ کی شب کو تولد ہوئے۔
- حضرت عمر رضی اللہ عنہ سنہ ۲۴ھ بروز عاشورہ آنحضرت صلے اللہ علیہ وسلم کے پہلوئے مبارک میں دفن ہوئے۔
- ملا عبد الرحمن جامی اسی ماہ میں سنہ ۸۹۸ھ کو اور حضرت شیخ شہاب الدین سہروردی سنہ ۶۳۲ھ کو وفات پا گئے۔
- سنہ ۶۱ھ یوم عاشورہ کو شہادتِ کربلا کا لرزہ خیز واقعہ پیش آیا۔

"لوگو! جو کچھ تمہارے رب کی طرف سے تم پر نازل کیا گیا ہے اسی کی پیروی کرو، اور اپنے رب کو چھوڑ کر دوسرے سرپرستوں کی پیروی نہ کرو"
(الاعراف)

اک طرف موت ہے اک سمت ہے توہینِ حیات [illegible] جاتا

جنتری ۱۹۴۳ء	۱۹۴۳ء جون	۱۳۶۲ھ محرم	۱۸۶۵ جیٹھ	اوقات کلکتہ		اوقات دہلی		اوقات بمبئی اسٹینڈرڈ ٹائم		اوقات مدراس		اوقات حیدرآباد	
				طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب
سنیچر	۱	۸	۱۱	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
اتوار	۲	۹	۱۲	//	۲۹	۲۳	//	//	//	//	//	//	//
پیر	۳	۱۰	۱۳	۲۹	//	//	۱۵	//	//	//	۳۲	//	۴۶
منگل	۴	۱۱	۱۴	//	//	//	//	۱	۱۶	//	//	//	//
بدھ	۵	۱۲	۱۵	//	۳۰	//	//	//	//	[illegible]	۳۴	۴۱	۴۷
جمعرات	۶	۱۳	۱۶	//	//	//	۱۶	//	۱۷	//	//	//	//
جمعہ	۷	۱۴	۱۷	//	۳۱	//	۱۷	//	//	//	//	//	//
سنیچر	۸	۱۵	۱۸	۳۸	//	//	//	//	۱۸	//	۳۵	//	۴۸
اتوار	۹	۱۶	۱۹	//	//	۲۲	//	//	//	//	//	//	۴۹
پیر	۱۰	۱۷	۲۰	//	۳۲	//	۱۸	//	//	//	//	//	۵۰
منگل	۱۱	۱۸	۲۱	//	//	//	//	//	//	//	۳۶	//	//
بدھ	۱۲	۱۹	۲۲	//	//	//	۱۹	//	۱۹	۴۳	//	//	۵۱
جمعرات	۱۳	۲۰	۲۳	//	۳۳	//	//	//	//	۴۲	//	//	۵۲
جمعہ	۱۴	۲۱	۲۴	//	//	//	//	//	//	//	۳۷	//	//
سنیچر	۱۵	۲۲	۲۵	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//
اتوار	۱۶	۲۳	۲۶	//	۳۴	۲۳	۲۰	//	//	//	//	//	//
پیر	۱۷	۲۴	۲۷	۳۹	//	//	//	۲	۲۰	//	//	۴۲	۵۳
منگل	۱۸	۲۵	۲۸	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//
بدھ	۱۹	۲۶	۲۹	//	۳۵	//	۲۱	//	//	۴۳	۳۸	//	//
جمعرات	۲۰	۲۷	۳۰	//	//	//	//	//	//	//	//	//	//
جمعہ	۲۱	۲۸	۳۱	//	۳۶	//	//	//	۲۱	//	//	۴۰	//
سنیچر	۲۲	۲۹	اساڑھ	//	//	//	۲۲	۳	//	//	//	۴۱	۵۴
اتوار	۲۳	صفر	۲	۴۰	//	//	//	//	۲۲	۴۴	//	۴۲	//
پیر	۲۴	۲	۳	//	//	۲۴	//	//	//	//	۳۹	//	//
منگل	۲۵	۳	۴	۴۱	//	//	//	//	//	//	//	۴۳	//
بدھ	۲۶	۴	۵	//	//	//	//	۴	//	//	//	۴۴	//
جمعرات	۲۷	۵	۶	//	//	۲۵	//	//	//	//	//	//	//
جمعہ	۲۸	۶	۷	//	//	//	//	۵	//	۴۵	//	۴۵	//
سنیچر	۲۹	۷	۸	۴۲	۳۷	//	//	//	//	//	//	//	//
اتوار	۳۰	۸	۹	//	//	۲۶	۲۳	//	//	//	//	//	//

باپ کا سب سے بڑا عطیہ اولاد کی صحیح تعلیم و تربیت ہے (حدیث)

بچّہ

بچے کی پیدائش مسرت کے ساتھ ذیل کی اہم ذمہ داریاں لاتی ہیں۔

- پیدا ہونے کے بعد صاف ستھرا کر کے کانوں میں اذان دی جائے۔
- ساتویں دن عقیقہ کیا جائے۔ اچھا سا نام رکھا جائے۔
- شفقت و کشادہ دلی سے پالا جائے۔
- کھیلنے اور خوش و خرم رہنے کے کافی مواقع دیئے جائیں۔
- پیار و محبت سے آداب و سلیقے سکھائے جائیں۔
- چھ سال کے ہوں تو شفیق اور صاحب کردار معلمین کے ذریعہ علم و ہنر سکھایا جائے۔
- سات سال کے ہوں تو نماز پڑھایا جائے۔
- دسویں سال اس کا بستر الگ کر دیا جائے۔
- بارہویں سال سے اس کی حرکات و سکنات پر نظر رکھی جائے
- کوتاہیوں کے صحیح اسباب کا پتہ لگا کر محبت و شفقت سے ازالے کی فکر کی جائے۔
- بالغ ہونے پر شادی میں جلدی کی جائے۔

دعا ہے کہ آپ کا بچہ اسلام کا وفادار اور ملک کا خیر پسند شہری بن کر پروان چڑھے۔

میرے اللہ برائی سے بچانا مجھ کو۔ نیک جو راہ ہو اس رہ پہ چلانا مجھ کو (اقبال)

جنتری ۱۹۶۳ء نام روز	جولائی ۱۹۶۳ء	صفر ۱۳۸۳ھ	اساڑھ سمت ۱۸۸۵	اوقات دہلی طلوع	اوقات دہلی غروب	اوقات کلکتہ طلوع	اوقات کلکتہ غروب	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم طلوع	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم غروب	اوقات مدراس طلوع	اوقات مدراس غروب	اوقات حیدرآباد طلوع	اوقات حیدرآباد غروب
پیر	۱	۹	۱۰	۵-۲۶	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
منگل	۲	۱۰	۱۱	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃
بدھ	۳	۱۱	۱۲	〃	〃	〃	〃	۶	۲۳	۴۶	〃	〃	۵۳
جمعرات	۴	۱۲	۱۳	۲۷	〃	〃	〃	〃	〃	۴۷	〃	۴۶	〃
جمعہ	۵	۱۳	۱۴	〃	〃	۴۴	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃
سنیچر	۶	۱۴	۱۵	۲۸	〃	〃	۳۶	〃	〃	〃	〃	〃	〃
اتوار	۷	۱۵	۱۶	〃	〃	〃	〃	۷	〃	۴۸	〃	〃	〃
پیر	۸	۱۶	۱۷	۲۹	〃	۴۵	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃
منگل	۹	۱۷	۱۸	〃	〃	〃	〃	۸	〃	〃	〃	〃	〃
بدھ	۱۰	۱۸	۱۹	۳۰	۲۲	〃	〃	〃	〃	۴۹	〃	〃	〃
جمعرات	۱۱	۱۹	۲۰	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	۴۷	〃
جمعہ	۱۲	۲۰	۲۱	〃	〃	۴۶	〃	۹	〃	〃	〃	〃	〃
سنیچر	۱۳	۲۱	۲۲	۳۱	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃
اتوار	۱۴	۲۲	۲۳	〃	۲۱	۴۷	〃	۱۰	۲۲	۵۰	〃	۴۸	۵۴
پیر	۱۵	۲۳	۲۴	۳۲	〃	〃	۳۵	〃	〃	〃	〃	〃	〃
منگل	۱۶	۲۴	۲۵	〃	〃	۴۸	〃	〃	〃	〃	〃	۴۹	۵۵
بدھ	۱۷	۲۵	۲۶	۳۳	۲۰	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃
جمعرات	۱۸	۲۶	۲۷	〃	〃	۴۹	〃	۱۱	۲۱	۵۱	〃	۵۰	〃
جمعہ	۱۹	۲۷	۲۸	۳۴	〃	〃	۳۴	〃	〃	〃	〃	〃	〃
سنیچر	۲۰	۲۸	۲۹	〃	۱۹	۵۰	〃	〃	〃	〃	〃	۵۱	۵۶
اتوار	۲۱	۲۹	۳۰	۳۵	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	〃	۵۵
پیر	۲۲	۳۰	۳۱	۳۶	۱۸	۵۱	〃	۱۲	۲۰	۵۲	〃	۵۲	〃
منگل	۲۳	ربیع الاول	ساون	〃	〃	〃	۳۳	〃	〃	〃	〃	〃	〃
بدھ	۲۴	۲	۲	۳۷	۱۷	۵۲	〃	۱۳	〃	〃	۳۸	۵۳	۵۴
جمعرات	۲۵	۳	۳	〃	〃	〃	۳۲	〃	〃	〃	〃	〃	۵۳
جمعہ	۲۶	۴	۴	۳۸	۱۶	۵۳	〃	۱۴	۱۹	〃	〃	〃	〃
سنیچر	۲۷	۵	۵	〃	〃	〃	۳۱	〃	〃	〃	〃	〃	〃
اتوار	۲۸	۶	۶	۳۹	۱۵	۵۴	〃	۱۵	۱۸	۵۳	〃	〃	۵۲
پیر	۲۹	۷	۷	〃	〃	〃	۳۰	〃	〃	〃	〃	۵۴	۵۱
منگل	۳۰	۸	۸	۴۰	۱۴	۵۵	〃	〃	〃	〃	۳۷	〃	〃
بدھ	۳۱	۹	۹	〃	〃	〃	۲۹	〃	〃	۵۴	〃	〃	〃

آل انڈیا پارٹیز کے

ٹیلیفون نمبر

دفتر جماعت اسلامی (دعوت)	۲۲۷۶۵۲
جمعیۃ العلماء	۲۲۴۸۴۱
کانگریس	۴۵۸۵۱
پرجا سوشلسٹ	۴۶۵۱۰
سوتنتر پارٹی	۶۱۷۶۲۴
کمیونسٹ پارٹی	۲۲۷۰۰۲ ۵۱۹۷۲
سوشلسٹ	۴۴۲۳۶
جن سنگھ	۲۲۶۸۰۶
ہندو مہا سبھا	۴۸۰۲۴
آر۔ ایس۔ ایس۔	۵۴۲۸۷

ٹیلیفون ٹرنک کال کی

نئی شرح

۲۰ کیلومیٹر تک			۲۰ نئے پیسے
۲۱ سے	۴۰ کیلومیٹر تک		۶۰ نئے پیسے
۴۱ "	۶۰ "	"	۹۰ " "
۶۱ "	۸۰ "	"	۱ روپیہ ۲۰ نئے پیسے
۸۱ "	۱۵۰ "	"	۲ روپے
۱۵۱ "	۳۰۰ "	"	۳ روپے
۳۰۱ "	۴۰۰ "	"	۴ روپے
۴۰۱ "	۵۰۰ "	"	۵ روپے
۵۰۱ "	۷۰۰ "	"	۷ روپے
۷۰۱ "	۹۰۰ "	"	۸ روپے
۹۰۱ "	۱۱۰۰ "	"	۹ روپے
۱۱۰۱ "	زیادہ		۱۲ روپے

آل انڈیا ٹورسٹ ٹرانسپورٹ کمپنی ۴۴۳۸۶

بہت سارے سہارے چھن گئے تو ان کا دھیان آیا ۔ امیدوں کے خزانے کل لٹائے تو وہ یاد آئے (نعیم)

۱۹۴۲ء جنتری	اگست ۱۹۴۲ء	ربیع الاول ۱۳۶۱ھ	ساون ۱۹۹۹ء	اوقات دہلی طلوع	اوقات دہلی غروب	اوقات کلکتہ طلوع	اوقات کلکتہ غروب	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم طلوع	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم غروب	اوقات مدراس طلوع	اوقات مدراس غروب	اوقات حیدرآباد طلوع	اوقات حیدرآباد غروب
جمعرات	۱	۱۰	۱۰	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
جمعہ	۲	۱۱	۱۱	//	۱۲	//	//	۱۶	//	//	//	//	۴۸
سنیچر	۳	۱۲	۱۲	۴۲	//	۵۷	۲۷	//	۱۶	۵۵	۳۵	۰	۴۹
اتوار	۴	۱۳	۱۳	۴۳	۱۱	//	۲۶	//	//	//	//	//	۴۸
پیر	۵	۱۴	۱۴	//	۱۰	۵۸	۲۵	//	//	//	//	۵۵	۴۷
منگل	۶	۱۵	۱۵	۴۴	۹	//	۲۴	۱۷	۱۵	//	//	//	//
بدھ	۷	۱۶	۱۶	۴۵	۸	۵۹	۲۳	//	//	//	۳۴	//	//
جمعرات	۸	۱۷	۱۷	//	//	//	۲۲	۱۸	۱۴	//	//	۵۶	۴۶
جمعہ	۹	۱۸	۱۸	۴۶	۷	۶/۰	//	//	//	//	۳۳	//	//
سنیچر	۱۰	۱۹	۱۹	//	۶	۱	۲۱	//	۱۳	//	//	۵۷	۴۵
اتوار	۱۱	۲۰	۲۰	۴۷	۵	۱	//	//	//	//	//	//	//
پیر	۱۲	۲۱	۲۱	//	۴	۲	۲۰	۱۹	۱۲	۵۶	۳۲	۵۸	//
منگل	۱۳	۲۲	۲۲	۴۸	۳	//	۱۹	//	//	//	۳۱	//	۴۴
بدھ	۱۴	۲۳	۲۳	//	۲	۳	۱۸	//	۱۱	//	//	//	//
جمعرات	۱۵	۲۴	۲۴	۴۹	۱	//	۱۷	//	۱۰	۵۷	۳۰	//	۴۳
جمعہ	۱۶	۲۵	۲۵	۵۰	۷.۰	۴	۱۶	۲۰	//	//	//	۵۹	//
سنیچر	۱۷	۲۶	۲۶	۵۱	۶/۵۹	//	۱۵	//	۹	//	۲۹	//	۴۱
اتوار	۱۸	۲۷	۲۷	//	//	۵	۱۴	۲۱	//	//	//	۶.۰	//
پیر	۱۹	۲۸	۲۸	۵۲	۵۸	//	۱۳	//	۸	//	۲۸	//	//
منگل	۲۰	۲۹	۲۹	//	۵۷	۶	۱۲	//	۷	//	//	//	//
بدھ	۲۱	ربیع الثانی	۳۰	//	۵۶	//	۱۱	//	۶	//	۲۷	//	//
جمعرات	۲۲	۲	۳۱	۵۳	۵۵	۷	۱۰	۲۲	//	//	//	//	۴۰
جمعہ	۲۳	۳	بھادوں	//	۵۴	//	۹	//	۵	//	۲۶	//	۳۹
سنیچر	۲۴	۴	۲	۵۴	۵۳	۸	۸	//	۴	//	//	//	۳۸
اتوار	۲۵	۵	۳	۵۵	۵۲	//	۷	//	//	//	۲۵	//	۳۷
پیر	۲۶	۶	۴	//	۵۰	۹	۶	//	۲	//	۲۴	//	۳۶
منگل	۲۷	۷	۵	۵۶	۴۹	//	۵	۲۲	//	۵۸	۲۳	//	۳۵
بدھ	۲۸	۸	۶	//	۴۸	۱۰	۴	//	//	//	//	۶/۱	۳۳
جمعرات	۲۹	۹	۷	۵۷	۴۷	//	//	//	۱	۵۹	۲۲	//	۱۱
جمعہ	۳۰	۱۰	۸	//	۴۶	۱۱	۲	//	۷.۰	۵۸	۲۱	//	۳۲
سنیچر	۳۱	۱۱	۹	۵۸	۴۵	۱۲	۱	//	۶/۵۹	//	//	۲	۳۱

کوئی مومن نہ ہوگا یہاں تک کہ اس کی خواہش اس شریعت کے تابع نہ ہو جائے جسکو لیکر میں آیا ہوں (حدیث)

؟

- کیا مسلمانوں کو اس لئے اٹھایا گیا تھا کہ وہ فحاشی اور بدکاری پھیلائے۔
- لوگوں کو دھوکا اور فریب دے، عورتوں اور بچوں کو اغوا کرے۔
- اجناس میں ملاوٹ اور چور بازاری کرے۔
- کسی ڈیوٹی پر لگایا جائے تو کام چور ثابت ہو۔
- اختیار حاصل ہو تو اس کے زور سے رشوتیں لے، مجرموں کی سرپرستی کرے۔
- طاغوتوں کی حرام کمائی میں اپنا حصہ رکھوائے۔
- جہاں بسے وہاں گندگی پھیلائے۔
- بدکلامی، شراب نوشی، سینما بینی کا مرتکب ہو۔ سود اور سٹہ کا کاروبار کرے ——— نہیں۔

مسلمانوں کا مقصد وجود یہ ہے کہ:

وہ ساری دنیائے انسانیت کو نیکی، شرافت، ایمانداری، اور شائستگی کی تعلیم دے اور برائی، ظلم اور وحشت کا قلع قمع کر دے۔

اٹھیے! آج ہی سے اپنا کردار تبدیل کیجئے

تیر کھانے کی ہوس ہے تو جگر پیدا کر ، سرفروشی کی تمنا ہے تو سر پیدا کر (امیر)

ستمبر ۱۹۴۴ء	ستمبر ۱۹۴۴ء	ربیع الثانی ۱۳۶۳ھ	بھادوں سمبت ۲۰۰۱	اوقات دہلی		اوقات کلکتہ		اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم		اوقات مدراس		اوقات حیدرآباد	
				طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب	طلوع	غروب
اتوار	۱	۱۲	۱۰	۵/۵۷	۶/۴۴	۵/۱۲	۶/۰	۶/۲۴	۶/۵۸	۵/۵۳	۶/۲۰	۶/۲	۶/۳۰
پیر	۲	۱۳	۱۱	،،	۴۳	،،	۵/۵۹	،،	۵۷	،،	،،	،،	،،
منگل	۳	۱۴	۱۲	۵۹	۴۲	۱۳	۵۸	،،	۵۶	،،	۱۹	،،	۲۹
بدھ	۴	۱۵	۱۳	۶/۰	۴۰	،،	۵۷	،،	۵۴	،،	۱۸	،،	،،
جمعرات	۵	۱۶	۱۴	،،	۳۹	۱۴	۵۶	،،	،،	،،	۱۸	،،	،،
جمعہ	۶	۱۷	۱۵	۱	۳۸	،،	۵۵	۲۵	۵۳	،،	۱۷	،،	،،
سنیچر	۷	۱۸	۱۶	،،	۳۷	۱۵	۵۴	،،	۵۲	،،	۱۶	۳	۲۸
اتوار	۸	۱۹	۱۷	۲	۳۶	،،	۵۳	،،	،،	،،	۱۵	،،	۲۷
پیر	۹	۲۰	۱۸	،،	۳۵	۱۶	۵۲	،،	۵۰	،،	،،	،،	،،
منگل	۱۰	۲۱	۱۹	۳	۳۳	۱۷	۵۱	،،	،،	،،	۱۴	،،	۲۶
بدھ	۱۱	۲۲	۲۰	،،	۳۲	،،	۵۰	۲۶	۴۹	،،	۱۳	،،	۲۴
جمعرات	۱۲	۲۳	۲۱	۴	۳۱	۱۸	۴۸	،،	۴۸	،،	،،	،،	۲۳
جمعہ	۱۳	۲۴	۲۲	،،	۳۰	،،	۴۷	،،	۴۷	،،	۱۲	۴	۲۲
سنیچر	۱۴	۲۵	۲۳	۵	۲۹	،،	۴۶	،،	۴۶	،،	،،	،،	،،
اتوار	۱۵	۲۶	۲۴	،،	۲۷	۱۹	۴۵	،،	۴۵	،،	۱۱	،،	۲۱
پیر	۱۶	۲۷	۲۵	۶	۲۶	،،	۴۴	،،	۴۴	،،	۱۰	،،	،،
منگل	۱۷	۲۸	۲۶	،،	۲۵	،،	۴۳	۲۷	۴۳	،،	،،	،،	،،
بدھ	۱۸	۲۹	۲۷	۷	۲۴	۲۰	۴۲	،،	۴۲	،،	۹	،،	،،
جمعرات	۱۹	۳۰	۲۸	،،	۲۲	،،	۴۱	،،	۴۱	،،	۸	،،	،،
جمعہ	۲۰	جمادی الاول	۲۹	۸	۲۱	،،	۴۰	،،	۴۰	،،	۷	،،	،،
سنیچر	۲۱	۲	۳۰	،،	۲۰	۲۱	۳۸	۲۸	۳۹	،،	۶	،،	۲۰
اتوار	۲۲	۳	۳۱	۹	۱۹	،،	۳۷	،،	،،	،،	،،	۵	،،
پیر	۲۳	۴	آسن	،،	۱۸	،،	۳۶	،،	۳۸	،،	۵	،،	۱۹
منگل	۲۴	۵	۲	،،	۱۷	۲۲	۳۵	،،	۳۷	،،	۴	،،	،،
بدھ	۲۵	۶	۳	۱۰	۱۶	،،	۳۴	،،	۳۶	،،	،،	،،	۱۸
جمعرات	۲۶	۷	۴	،،	۱۵	،،	۳۳	۲۹	۳۵	،،	۳	،،	۱۹
جمعہ	۲۷	۸	۵	۱۱	۱۳	۲۳	۳۲	،،	۳۴	،،	،،	،،	۱۸
سنیچر	۲۸	۹	۶	،،	۱۲	،،	۳۱	،،	۳۳	،،	۲	،،	،،
اتوار	۲۹	۱۰	۷	۱۲	۱۱	۲۴	۳۰	،،	۳۲	،،	۱	۶	۱۷
پیر	۳۰	۱۱	۸	،،	۱۰	،،	۲۸	،،	۳۱	،،	۶/۰	۶	۱۶

اللہ مومنوں سے ان کے نفس اور انکے مال جنّت کے بدلے خرید چکا ہے (قرآن)

مسلمان کے مسلمان پر حقوق

ایک مسلمان کے دوسرے مسلمان پر چھ حقوق عائد ہوتے ہیں جنہیں کشادہ دلی سے ادا کرنا چاہیئے۔

۱۔ ملاقات ہو تو سلام کرے۔
۲۔ دعوت دے تو قبول کرے۔
۳۔ چھینک آئے تو اس کے لئے دعا کرے۔
۴۔ بیمار ہو تو عیادت کے لئے جائے۔
۵۔ مرے تو اس کے جنازے کے ساتھ جائے۔
۶۔ اس کے لئے بھی وہی پسند کرے جو اپنے لئے پسند کرتا ہے۔

★

لَقَدْ كُنْتَ فِيْ غَفْلَةٍ مِّنْ هٰذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَآءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيْدٌ۔ تحقیق تو اس دن سے بے خبر تھا سو اب ہم نے تجھ پر سے تیرا پردہ (غفلت کا) ہٹا دیا، آج تو تیری نگاہ بہت تیز ہے۔

ہر نماز فرض کے بعد اس آیت کو [illegible] دونوں ہاتھوں کی انگلیوں پر دم کر کے آنکھوں پر پھیر لیا کریں۔ بصارت کے لئے اکسیر ہے۔

ابھر رہی ہیں نئی امنگیں ؛ الٰہی اچھے رخ کہن کہاں ہے (نعیم صدیقی)

اس سے بڑھکر گمراہ کون ہوگا جس نے خدا کی ہدایت کے بجائے خواہشات نفسانی کی پیروی کی (قرآن)

جنّت کی ضمانت

آں حضرت صلے اللہ علیہ وسلم نے صحابہ (رضوان اللہ علیہم اجمعین) سے فرمایا "چھ چیزوں کا ذمہ لے لو میں تمہارے لئے جنّت کا ذمہ لیتا ہوں"

۱ ← بات کرو تو سچ بولو۔

۲ ← وعدہ کرو تو پورا کرو۔

۳ ← کسی کی امانت تمہارے پاس رکھی جائے تو (طلب پر خوشدلی کے ساتھ) پوری پوری ادا کرو۔

۴ ← شرمگاہ کی حفاظت کرو۔

۵ ← نگاہوں کو پست رکھو۔

۶ ← اپنے ہاتھوں کو ظلم سے روکو۔

لاحول ولا قوۃ الّا باللہ العلی العظیم کے ذکر کی کثرت فلاح دارین کی ضمانت ہے

اقبال کس کے عشق کا یہ فیض عام ہے رومی فنا ہوا حبشی کو دوام ہے

رسول اللہ تمہیں جو دیں وہ لے لو اور جس چیز سے منع کریں اسے چھوڑ دو (حدیث)

غنیمت جانو

پانچ چیزوں سے پہلے پانچ چیزوں کو غنیمت جانو۔

۱۔ بڑھاپے سے پہلے جوانی کو۔
۲۔ بیماری سے پہلے صحت کو۔
۳۔ مفلسی سے پہلے تونگری کو۔
۴۔ مشغولیت سے پہلے فرصت کو۔
۵۔ موت سے پہلے زندگی کو۔

(حدیث)

حساب کتاب

قیامت کے دن انسان سے جب تک پانچ باتوں کا جواب نہ لے لیا جائے وہ خدا کے حضور سے ہٹ نہ سکے گا۔

۱۔ اس نے اپنی عمر کاہے میں گذاری؟
۲۔ اپنی جوانی کیسے صرف کی؟
۳۔ مال کہاں سے کمایا؟
۴۔ جو کچھ کمایا کہاں صرف کیا؟
۵۔ جو کچھ معلوم تھا اس پر کتنا عمل کیا؟

(حدیث)

ستیزہ کار رہا ہے ازل سے تا امروز چراغِ مصطفوی سے شرارِ بولہبی (اقبال)

سمت ۲۰۲۰ بکرمی ایام	۱۹۶۳ء اکتوبر	۱۳۸۳ھ جمادی الاولیٰ	۱۸۸۵ ساکا اسوج	اوقات دہلی		اوقات کلکتہ		اوقات ہندی اسٹنڈرڈ ٹائم		اوقات مدراس		اوقات حیدرآباد	
				طلوع ع	غروب آ	طلوع ع	غروب آ	طلوع ع	غروب آ	طلوع ع	غروب آ	طلوع ع	غروب آ
منگل	۱	۱۲	۹	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]	[illegible]
بدھ	۲	۱۳	۱۰	″	۷	۷	۲۵	″	۳۱	″	۵۸	″	″
جمعرات	۳	۱۴	۱۱	۱۴	۶	۲۶	۲۴	″	۳۰	″	″	″	″
جمعہ	۴	۱۵	۱۲	۱۵	۵	″	۲۳	″	۲۹	″	۵۷	۷	۵
سنیچر	۵	۱۶	۱۳	″	۴	۲۷	″	″	۲۸	۵۸	″	″	۴
اتوار	۶	۱۷	۱۴	″	۳	″	۲۱	۳۱	″	″	۵۶	″	۳
پیر	۷	۱۸	۱۵	۱۶	۲	۲۸	۲۰	″	۲۷	″	″	″	۲
منگل	۸	۱۹	۱۶	۱۷	۱/۶	″	۱۹	″	۲۶	″	۵۵	″	۱
بدھ	۹	۲۰	۱۷	″	۵۹/۵	۲۹	۱۸	″	۲۵	″	۵۴	۸	۰/۶
جمعرات	۱۰	۲۱	۱۸	۱۸	۵۸	″	۱۷	″	۲۴	″	″	″	۵۹/۵
جمعہ	۱۱	۲۲	۱۹	″	۵۷	۳۰	۱۶	″	″	″	۵۳	″	″
سنیچر	۱۲	۲۳	۲۰	۱۹	۵۶	″	۱۵	۳۲	۲۳	۵۹	″	″	۵۸
اتوار	۱۳	۲۴	۲۱	۲۰	۵۵	۳۱	۱۴	″	۲۲	″	۵۲	″	۵۷
پیر	۱۴	۲۵	۲۲	۲۱	۵۴	″	۱۳	″	۲۱	″	۵۱	″	″
منگل	۱۵	۲۶	۲۳	″	۵۳	۳۲	۱۲	۳۳	۲۰	″	۵۰	″	″
بدھ	۱۶	۲۷	۲۴	″	۵۲	۳۳	۱۱	″	۱۹	۰/۶	″	۹	۵۶
جمعرات	۱۷	۲۸	۲۵	۲۲	۵۱	″	۱۰	۳۴	۱۸	″	۴۹	″	۵۵
جمعہ	۱۸	۲۹	۲۶	۲۳	۵۰	۳۴	۹	″	۱۷	″	″	″	۵۳
سنیچر	۱۹	۳۰	۲۷	″	۴۹	۳۴	۸	″	۱۶	″	″	۱۰	۵۲
اتوار	۲۰	جمادی الثانی	۲۸	″	۴۸	۳۵	۷	″	″	″	۴۸	″	″
پیر	۲۱	۲	۲۹	۲۴	۴۷	″	″	۳۵	″	″	۴۸	۱۱	″
منگل	۲۲	۳	۳۰	۲۵	۴۶	۳۶	۶	″	″	″	۴۷	″	۵۱
بدھ	۲۳	۴	کاتک	۲۶	۴۵	″	۵	″	۱۴	″	″	″	۵۰
جمعرات	۲۴	۵	۲	″	۴۴	۳۷	۴	″	″	۱/۶	″	″	″
جمعہ	۲۵	۶	۳	۲۷	۴۳	″	۴	۳۶	۱۳	۱	۴۵	۱۲	″
سنیچر	۲۶	۷	۴	۲۸	۴۲	۳۸	۳	″	″	۲	۴۵	″	۴۹
اتوار	۲۷	۸	۵	۲۹	۴۱	۳۹	″	۳۷	۱۲	″	۴۴	۱۳	۴۸
پیر	۲۸	۹	۶	″	۴۰	″	۲	″	۱۱	″	″	″	″
منگل	۲۹	۱۰	۷	۳۰	۳۹	۴۰	۱	″	″	″	″	″	۴۷
بدھ	۳۰	۱۱	۸	″	۳۸	″	″	۳۸	۱۰	″	۴۳	″	۴۶
جمعرات	۳۱	۱۲	۹	۳۱	″	۴۱	۰/۵	″	″	″	″	″	″

انسان کی کامیابی آخرت کی کامیابی پر موقوف ہے (حدیث)

سات گناہ

۱۔ سیاست، اصول کے بغیر
۲۔ دولت، محنت کے بغیر
۳۔ مسرت، ضمیر کے بغیر
۴۔ علم، عمل کے بغیر
۵۔ کاروبار، اخلاق کے بغیر
۶۔ سائنس، انسانیت کے بغیر
۷۔ عبادت، ایثار کے بغیر

قطعہ

گرچہ تو زندانیِ اسباب ہے — قلب کو لیکن ذرا آزاد رکھ
عقل کو تنقید سے فرصت نہیں — عشق پر اعمال کی بنیاد رکھ
اے مسلماں ہر گھڑی پیشِ نظر — آیۂ "لا یخلف المیعاد" رکھ
یہ لسان العصر کا پیغام ہے
"اِنَّ وَعدَ اللہِ حق" یاد رکھ

اقبال

دامنِ دیں ہاتھ سے چھوٹا تو جمعیت کہاں: اور جمعیت ہوئی رخصت تو ملت بھی گئی (اقبال)

جنتری ماہ نومبر ۱۹۴۳ء	نومبر ۱۹۴۳ء	جمادی الثانی ۱۳۴۳	کاتک ۱۸۶۵	اوقات دہلی طلوع	اوقات دہلی غروب	اوقات کلکتہ طلوع	اوقات کلکتہ غروب	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم طلوع	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم غروب	اوقات مدراس طلوع	اوقات مدراس غروب	اوقات حیدرآباد طلوع	اوقات حیدرآباد غروب
جمعہ	۱	۱۳	۱۰	۶/۳۲	۵/۳۷	۵/۴۳	۴/۵۸	۶/۳۹	۶/۱۰	۶/۲	۵/۴۳	۶/۱۴	۵/۴۶
سنیچر	۲	۱۴	۱۱	۳۳	۳۶	״	״	״	۹	״	״	۱۵	״
اتوار	۳	۱۵	۱۲	״	۳۵	״	۵۷	۴۰	״	۳	۴۲	۱۶	״
پیر	۴	۱۶	۱۳	۳۴	۳۴	۴۴	״	״	۸	״	״	״	״
منگل	۵	۱۷	۱۴	۳۵	״	۴۵	۵۶	۴۱	״	۴	۴۱	״	۴۵
بدھ	۶	۱۸	۱۵	۳۶	۳۳	״	۵۵	۴۲	۷	۵	״	״	״
جمعرات	۷	۱۹	۱۶	״	۳۲	۴۶	۵۴	״	״	״	״	۱۷	״
جمعہ	۸	۲۰	۱۷	۳۷	۳۲	۴۷	۵۲	״	״	״	۴۰	״	۴۴
سنیچر	۹	۲۱	۱۸	۳۸	۳۱	״	۵۳	۴۳	۶	״	״	۱۸	״
اتوار	۱۰	۲۲	۱۹	۳۹	״	۴۸	۵۳	״	״	۶	״	״	״
پیر	۱۱	۲۳	۲۰	״	۳۰	״	۵۲	۴۴	۵	״	״	״	۴۳
منگل	۱۲	۲۴	۲۱	۴۰	۲۹	۴۹	۵۱	״	״	۷	״	۱۹	״
بدھ	۱۳	۲۵	۲۲	۴۱	״	۵۰	۵۱	۴۵	״	״	״	״	۴۲
جمعرات	۱۴	۲۶	۲۳	۴۲	۲۸	״	۵۰	״	״	״	״	״	۴۱
جمعہ	۱۵	۲۷	۲۴	״	״	۵۱	״	۴۶	۴	״	״	۲۰	״
سنیچر	۱۶	۲۸	۲۵	۴۳	۲۷	۵۲	۴۹	״	״	۸	״	۲۱	״
اتوار	۱۷	۲۹	۲۶	۴۴	״	۵۳	״	۴۷	״	۹	״	״	״
پیر	۱۸	رجب	۲۷	۴۵	۲۶	۵۴	״	۴۸	״	״	۳۹	״	۴۰
منگل	۱۹	۲	۲۸	۴۶	״	۵۵	۴۸	״	۳	۱۰	״	״	״
بدھ	۲۰	۳	۲۹	״	״	۵۶	״	۴۹	״	״	״	۲۲	״
جمعرات	۲۱	۴	۳۰	۴۷	״	״	״	״	״	۱۱	״	۲۳	״
جمعہ	۲۲	۵	اگھن	۴۸	۲۵	۵۷	״	۵۰	״	״	״	״	״
سنیچر	۲۳	۶	۲	۴۹	״	۵۸	״	۵۱	״	۱۲	״	״	״
اتوار	۲۴	۷	۳	۵۰	״	۵۹	۴۷	۵۲	״	״	״	۲۵	״
پیر	۲۵	۸	۴	״	۲۴	״	״	״	״	״	״	۲۶	״
منگل	۲۶	۹	۵	۵۱	״	۶/۱	״	״	״	۱۳	״	۲۷	״
بدھ	۲۷	۱۰	۶	۵۲	״	״	״	۵۳	״	״	۴۰	״	״
جمعرات	۲۸	۱۱	۷	۵۳	״	״	۴۶	۵۴	״	۱۴	״	״	״
جمعہ	۲۹	۱۲	۸	۵۴	״	۳	״	״	״	״	״	۲۸	״
سنیچر	۳۰	۱۳	۹	״	״	״	״	۵۵	״	۱۵	״	۲۹	״

رُوحانی ارتقا کے منازل

ایمان — توحید، رسالت اور آخرت پر دل سے یقین کرنا اور زبان سے اقرار کرنا ۔

اسلام — اپنی خود مختاری سے دست بردار ہو کر عملاً خدا کی اطاعت اور آنحضرت صلی اللہ علیہ وسلم کی پیروی اختیار کرنا ۔

تقویٰ — فرض شناسی اور احساس ذمہ داری، حلال و حرام، صحیح غلط اور خیر و شر کے درمیان تمیز کرتے ہوئے چلنا ۔

احسان — اللہ و رسول اور دین حق کے ساتھ اس قلبی لگاؤ گہری محبت سچی وفاداری اور فدویت کا نام ہے جو مسلمانوں کو فنا فی الاسلام کر دے

ایک جوان جنت میں نہیں جا سکتا اگر وہ اپنے والدین کی طرف سے غفلت برتتا ہے جب کہ وہ بوڑھے ہو گئے ہوں ۔ (حدیث)

۱۹۴۳ء جنتری ایام	۱۹۴۳ء دسمبر	۱۳۶۲ھ رجب	۱۸۸۵ شاکا اگہن	اوقات دہلی طلوع	اوقات دہلی غروب	اوقات کلکتہ طلوع	اوقات کلکتہ غروب	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم طلوع	اوقات بمبئی اسٹنڈرڈ ٹائم غروب	اوقات مدراس طلوع	اوقات مدراس غروب	اوقات حیدرآباد طلوع	اوقات حیدرآباد غروب
اتوار	١	١٤	١٠	٦ع ٥٥م	٥ع ٢٤م	٦ع ٤م	٤ع ٤٦م	٧ع ٥٥م	٦ع ٣م	٦ع ١٥م	٥ع ٤٠م	٦ع ٣٠م	٥ع ٣٨م
پیر	٢	١٥	١١	٥٦	″	″	″	٥٦	″	١٦	٤١	٣١	٣٩
منگل	٣	١٦	١٢	٥٧	″	٥	″	٥٧	″	″	″	″	٤٠
بدھ	٤	١٧	١٣	٥٨	″	٦	″	″	″	١٧	″	٣٢	″
جمعرات	٥	١٨	١٤	″	″	٧	″	٥٨	٤	″	٤٢	٣٣	٤١
جمعہ	٦	١٩	١٥	٥٩	″	٨	٤٧	″	″	١٨	″	″	″
سنیچر	٧	٢٠	١٦	٧/٠	″	٩	″	٥٩	″	″	″	″	″
اتوار	٨	٢١	١٧	″	″	١٠	″	٨/٠	″	١٩	″	٣٤	″
پیر	٩	٢٢	١٨	١	٢٥	١١	″	″	″	″	٤٣	″	″
منگل	١٠	٢٣	١٩	٢	″	″	″	١	٥	٢٠	″	″	″
بدھ	١١	٢٤	٢٠	٢	″	١٢	″	″	″	٢١	٤٤	″	٤٢
جمعرات	١٢	٢٥	٢١	٣	″	″	٤٨	٢	″	٢٢	″	″	″
جمعہ	١٣	٢٦	٢٢	٤	″	١٤	″	٣	″	″	″	″	″
سنیچر	١٤	٢٧	٢٣	٥	٢٦	″	″	″	٦	٢٣	″	٣٥	٤٣
اتوار	١٥	٢٨	٢٤	″	″	″	″	٤	″	″	٤٥	٣٦	″
پیر	١٦	٢٩	٢٥	٦	″	″	٤٩	″	٧	٢٤	″	٣٧	″
منگل	١٧	٣٠	٢٦	″	٢٧	١٥	″	٥	″	″	٤٦	٣٨	٤٤
بدھ	١٨	شعبان	٢٧	٧	″	″	″	٦	٨	٢٥	″	″	″
جمعرات	١٩	٢	٢٨	٨	٢٨	١٦	٥٠	٧	″	٢٦	٤٧	″	٤٥
جمعہ	٢٠	٣	٢٩	″	″	″	″	″	٩	″	″	٣٩	٤٦
سنیچر	٢١	٤	٣٠	٩	″	١٧	٥١	″	″	٢٧	٤٨	٤٠	٤٧
اتوار	٢٢	٥	پوس	″	٢٩	″	″	٨	١٠	″	″	٤١	٤٨
پیر	٢٣	٦	٢	١٠	″	١٨	٥٢	″	″	٢٨	″	″	٤٩
منگل	٢٤	٧	٣	″	٣٠	″	″	٩	١١	″	٤٩	٤٢	″
بدھ	٢٥	٨	٤	١١	″	١٩	٥٣	″	″	″	٥٠	″	٥٠
جمعرات	٢٦	٩	٥	″	٣١	″	″	١٠	١٢	٢٩	″	٤٣	″
جمعہ	٢٧	١٠	٦	″	٣٢	٢٠	٥٤	″	″	″	٥١	٤٤	″
سنیچر	٢٨	١١	٧	١٢	″	″	″	″	١٣	٣٠	″	٤٥	٥١
اتوار	٢٩	١٢	٨	١٣	٣٣	٢١	٥٥	١١	١٤	″	٥٢	″	٥٢
پیر	٣٠	١٣	٩	″	″	″	″	″	″	″	″	″	″
منگل	٣١	١٤	١٠	″	٣٤	٢٢	٥٦	١٢	″	٣١	٥٣	٤٦	″

مسلمانو! اگر کوئی فاسق تمہارے پاس کوئی خبر لائے تو خوب تحقیق کر لیا کرو۔ (قرآن)

نافرمانی کے مدارج

فسق ——— نافرمانی، اطاعت کی حد سے نکل جانا، خدا اور بندے کے تعلّق اور انسان انسان کے تعلق کو کاٹنا یا بگاڑنا فسادِ عظیم ہے۔ اس فساد کا برپا کرنا فسق ہے اور اس کا مرتکب فاسق ہے

کفر ——— چھپانا اور پردہ ڈالنا، خدا کی اطاعت اور رسول اللہ کی پیروی سے انکار کر کے خود مختار بن جانا، یا غیر اللہ کی بندگی کرنا۔ کفر کا مرتکب کافر ہے۔

طغیان ——— جائز حدود سے تجاوز کرنا، خدا اور رسول سے خود بغاوت کرنا اور دوسروں کو بغاوت پر اکسانا، ہر اس شخص کو طاغوت کہا جائے گا جو اپنی جائز حدود سے تجاوز کر کے خود اپنی آقائی اور خدائی کا دم بھرے اور خدا کے بندوں سے اپنی بندگی کرائے۔

کافر کی یہ پہچان کہ آفاق میں گم ہے ۔ مومن کی یہ پہچان کہ گم اس میں ہے آفاق (اقبال)

علم کا حاصل کرنا ہر مرد اور عورت پر فرض ہے (حدیث)

دینی تعلیم — کیوں؟

- مذہبی فریضہ ہے۔
- ملّی اور ملکی ضرورت ہے۔
- دین و دنیا کی فلاح کی ضامن ہے۔
- سچے اور اچھے شہری بناتی ہے۔
- عقائد کو نکھارتی، اعمال کو سدھارتی اور اخلاق کو سنوارتی ہے۔

دینی تعلیمی تحریک

- بچوں کی صحیح تعلیم و تربیت ایک اہم دینی فریضہ ہے اس لئے طے کر لیجئے کہ:-
- ملت کے ہر بچے کو ضروری دینی تعلیم دینا ہے۔
- اس کام کو اپنے ہی بل بوتے پر کرنا ہے
- پوری ملت کو مل جل کر کرنا ہے۔
- جزوی اور فروعی اختلافات کو بالائے طاق رکھ کر کرنا ہے۔
- تن من دھن سے لگ لپٹ کر کرنا ہے۔

یاد رہے ملک کے موجودہ حالات میں یہ کار تجدید کا اہم جزو ہے۔ اس سے غفلت ملی موت کا پیش خیمہ ہے۔

دب ہاتھ سے دے کر اگر آزاد ہو ملت ÷ ہے ایسی تجارت میں مسلماں کا خسارہ (اقبال)

قتل و غارتگری کے زمانے میں بندگی کرنا ایسا ہے جیسا میری طرف ہجرت کرنا (حدیث)

کردار

⊙ ایک کردار وہ ہے جو صرف ڈنڈے کے زور سے بنتا ہے
اس کردار کا حامل صرف یہ سوچتا ہے کہ قانون نے کیا کیا رکاوٹیں ڈالی ہیں۔
سرکاری محکمے کہاں تک احتساب کر سکتے ہیں۔
پولیس کیسے گرفت کر سکتی ہے۔ عدالتیں کیوں کر اسے شکنجے میں کس سکتی ہیں۔

——● یہ ادنیٰ کردار ہے ●——

⊙ دوسرا کردار وہ ہے جو اپنے ضمیر کے تقاضے سے بنتا ہے
اس کردار کا حامل صرف یہ سوچتا ہے کہ میرے خدا نے مجھ سے کیا چاہا ہے۔
انسانیت کا بلند مرتبہ مجھ پر کیا ذمہ داریاں عائد کرتا ہے۔
آخرت میں کیا رویہ مجھے سرخرو کر سکتا ہے۔

——● یہ اعلیٰ کردار ہے ●——

آپ اپنے اندر اسی اعلیٰ کردار کو
نشو و نما دیجیے

ہے عرصۂ ہستی [illegible] گا (ماہر القادری)

جو اللہ اور آخرت پر ایمان لایا وہ صلہ رحمی کرے (حدیث)

پہلے مسلمان یا پہلے ہندوستانی

کسی سے یہ سوال کرنا قطعاً غلط ہے کہ وہ پہلے مسلمان ہے یا پہلے ہندوستانی۔ یہ سوال یہ معنی رکھتا ہے کہ ایسے موقع پر ان دونوں جوابوں میں سے صرف ایک ہی جواب دیا جا سکتا ہے، حالانکہ یہ بات بنیادی طور سے غلط ہے۔ اس طرح کا سوال صرف وہاں کیا جا سکتا ہے جہاں ہم ز وا یسی باتوں سے دو چار ہوں جن میں عدم توافق پایا جاتا ہو۔ مذہب اور حب الوطنی ایک دوسرے کی نفی نہیں کرتے۔ اس لئے اس سلسلے میں اوّل اور ثانی کا کوئی سوال پیدا ہی نہیں ہوتا۔ ایک شخص بیک وقت اچھا مسلمان بھی ہو سکتا ہے اور اچھا ہندوستانی بھی ویسے ہی جیسے کہ ایک شخص بیک وقت اچھا ہندو بھی ہو سکتا ہے اور اچھا ہندوستانی بھی۔

(ڈاکٹر سمپورنانند)

باطل جو صداقت سے الجھتا ہے تو الجھے ذرّوں سے یہ خورشید چھپا ہے نہ چھپے گا (ماہر)

کوئی بندہ ایماندار نہ ہوگا یہاں تک کہ اپنے ہمسائے سے محبت کرے (حدیث)

قومی یک جہتی

• "ہندو مسلم اتحاد کے لئے یہ بات بنیادی ہے کہ وہ دونوں اپنے اپنے مذاہب کے کٹر پیرو ہوں جب ہی صحیح معنوں میں اتحاد ممکن ہے جو پائیدار بھی ہوگا جن مغرب پرستوں کا خیال ہے کہ ساتھ کھانے اور آپس میں شادی بیاہ کرنے کا نام ہی اتحاد ہے تو یہ ان کی ناسمجھی ہے۔ یہ باتیں اتحاد کے لئے سدِ راہ بن جائیں گی۔

اب سوال یہ ہے کہ ہندو مسلم اتحاد کن بنیادوں پر قائم کیا جا سکتا ہے؟ جواب بے حد آسان ہے:۔

(۱) دونوں کے مقاصد ایک ہوں (۲) دونوں ایک دوسرے کے دکھ سکھ کے ساتھی ہوں۔

اور

(۳) دونوں ایک دوسرے کے ساتھ رواداری کا برتاؤ رکھیں" (گاندھی جی)

• اکثریت اقلیتوں کے ساتھ فیاضانہ سلوک کرے۔

• برسرِ اقتدار گروہ فراخ دلی، بلند حوصلگی، بنیادی اخلاقی اقدار اور فیاضی کے حدود کی پابند ہو جائے۔

• کوئی تہذیبی اکائی دوسری تہذیبی اکائیوں پر بے جا طور پر اپنی بالادستی قائم کرنے کی کوشش نہ کرے۔

• اقلیتوں کی تہذیب، مذہب، شرافت اور زبان کو کسی طرح بھی چیلنج نہ کیا جائے۔

• ہر شخص کو باعزت زندگی بسر کرنے کی آزادی ہو۔

چیونٹیوں میں اتحاد اور مکھیوں میں اتفاق :: آدمی کا آدمی دشمن خدا کی شان ہے (حالی)

اے ایمان والو! رسول پر درود و سلام بھیجو جیسا کہ فرشتے ان پر درود و سلام بھیجتے ہیں (قرآن)

نعت

جس میں ترا عکس اتر گیا ہے
آئینہ وہی سنور گیا ہے

جو نام پہ تیرے مر گیا ہے
دنیا میں وہی نام کر گیا ہے

بیگانہ رہا جو تیرے در سے
کم بخت وہ دربدر گیا ہے

جس کو بھی ملا ترا سفینہ
خوش بخت وہ پار اتر گیا ہے

آئینۂ مصطفٰے میں آکر
کیا جلوۂ حق نکھر گیا ہے

باطل کو مٹا کے حق کا پرچم
تا عرش بلند کر گیا ہے

حق تجھ پہ نثار اور حق پر
سب کچھ تو نثار کر گیا ہے

وہ نور کہ تھا حرا کی زینت
کونین پہ اب بکھر گیا ہے

فردوس بکف ہوئیں وہ راہیں
جن راہوں سے تو گزر گیا ہے

کمیاب تھا بہت نورِ یزداں
اس نور کو عام کر گیا ہے

چڑھتا ہوا اہرمن کا دریا
آتے ہی ترے اتر گیا ہے

جبریلؑ کی سدرہ تک رسائی
تو دور سے دور تر گیا ہے

مستِ مئے حق، رہِ فنا سے
بے خوف و خطر گزر گیا ہے

صہبائیِ بے نوا کے دل میں
تو اپنا ہی نور بھر گیا ہے

(آثر صہبائی)

ناگاہ فضا بانگِ اذاں سے ہوئی لبریز ؛ وہ نعرہ کہ ہل جاتا ہے جس سے دلِ کہسار

غیر مسلموں کی نظر میں

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم

——— سیرت النبی کے مطالعے سے میرے اس عقیدے میں مزید پختگی اور مضبوطی آگئی کہ اسلام نے تلوار کے بل پر کائنات میں رسوخ حاصل نہیں کیا بلکہ پیغمبر صلے اللہ علیہ وسلم کی انتہائی بے نفسی، عہد و مواثیق کا انتہائی احترام اور اپنے رفقاء و متبعین کے ساتھ گہری وابستگی، جرأت، بے خوفی، اللہ تعالیٰ پر کامل بھروسہ اور اپنے مقصد و نصب العین کی حقانیت پر کامل اعتماد اسلام کی کامیابی کے حقیقی اسباب تھے۔ یہ خصائص ہر رکاوٹ اور ہر مشکل کو اپنی ہمہ گیر رَو میں بہالے گئے۔ (گاندھی جی)

——— میں نے اپنی تحقیقات میں کوئی ثبوت ایسا نہیں پایا جس سے حضرت محمدؐ صاحب کے دعوئ رسالت میں شبہ ہو سکے یا ان کی مقدس ذات پر مکر و فریب کا الزام لگایا جا سکے۔ (جارج سیل)

——— حضرت محمد بے انتہا منکسر المزاج، رحم دل، راست باز، خلیق، متحمل، انصاف پسند، جلیل القدر مصلح اور لیفارمر تھے.... دنیا کے تمام انصاف پسند محققین اس امر کو تسلیم کرتے ہیں کہ حضرت محمدؐ کا طرز عمل اخلاقِ انسانی کا حیرت انگیز کارنامہ ہے ہم یہ یقین کرنے پر مجبور ہیں کہ حضرت محمدؐ کی تبلیغ و ہدایت خالص سچائی پر مبنی تھی۔ (ٹالسٹائی)

قرآن حکیم

ـــــــــــــــ یہ کتاب عالمِ انسانی کی رہنمائی کے لئے بہترین رہبر ہے اس میں تہذیب ہے شائستگی ہے، تمدن ہے، معاشرت ہے اور اخلاق کی اصلاح کے لئے ہدایت ہے۔ اگر صرف یہ کتاب دنیا کے سامنے ہوتی اور کوئی ریفارمر پیدا نہ ہوتا تو یہ عالمِ انسانی کی رہنمائی کے لئے کافی تھی۔ (ٹالسٹائی)

ـــــــــــــــ قرآن کو حضرت محمدؐ نے ایسے نازک وقت میں دنیا کے سامنے پیش کیا جب کہ ہر طرف تاریکی کی جہالت کی حکمرانی تھی، اخلاقِ انسانی کا جنازہ نکل چکا تھا اور بت پرستی کا ہر طرف زور تھا۔ قرآن نے ان تمام گمراہیوں کو مٹایا جن کو دنیا پر چھائے ہوئے مسلسل کئی صدیاں گذر چکی تھیں۔ قرآن نے دنیا کو اعلیٰ اخلاق کی تعلیم دی، اصولِ مذہب اور علوم و حقائق سکھائے اور ظالموں کو رحم دل اور وحشیوں کو پرہیز گار بنادیا۔ (اسٹینلی لین پول)

ـــــــــــــــ اس کے مطالب ایسے عالم گیر اور ہر موقع و محل کے لئے اس قدر موزوں ہیں کہ ہر زمانے میں جو اصلاحی آوازیں بلند ہوتی ہیں وہ طوعاً و کرہاً اس ایک آواز سے متاثر ہوتی ہیں۔ (جانسن)

اسلام

ـــــــــــــــ آنے والے سو سال میں ساری دنیا کا مذہب اسلام ہوگا مگر یہ موجودہ زمانے کے مسلمانوں کا اسلام نہیں ہوگا بلکہ وہ اسلام ہوگا جو محمدؐ رسول اللہ کے زمانے میں دلوں، دماغوں اور روحوں میں جاگزیں تھا۔

(برنارڈ شا)

ـــــــــــــــ وہ وقت دُور نہیں جب کہ اسلام اپنی ناقابلِ انکار صداقت

اندر روحانیت کے ذریعے سب کو اپنے اندر جذب کر لے گا۔

(ڈاکٹر رابندر ناتھ ٹیگور)

ے ——— اگر آج دنیا بھر کے مسلمان غفلت کے پردے چاک کر کے کھلے میدان میں آئیں اور اسلام کے اصولوں پر عمل کریں تو ساری دنیا کا مذہب اسلام ہو سکتا ہے۔

(جے پرکاش نرائن)

ے ——— اگر اسلام یہ ہے تو پھر ہم سب مسلمان ہیں۔

(نیپولین)

لمبائی کا پیمانہ — یاد کر لیجے

ڈیسی - ۱۰ واں حصّہ	ڈیسی میٹر - میٹر کا دسواں حصّہ
سینٹی - ۱۰۰ واں حصّہ	سینٹی میٹر - میٹر کا سواں حصّہ
میلی - ۱۰۰۰ واں حصّہ	میلی میٹر - میٹر کا ہزارواں حصّہ
ڈیکا - دس گنا	ڈیکا میٹر - دس میٹر
ہیکٹو - سو گنا	ہیکٹو میٹر - سو میٹر
کیلو - ہزار گنا	کیلو میٹر - ہزار میٹر
میریا - دس ہزار گنا	میریا میٹر - دس ہزار میٹر
میگا - ایک لاکھ گنا	میگا میٹر - لاکھ میٹر

دہلی کے اہم ٹیلیفون نمبر

ٹیلیفون سروس

ٹرنک بکنگ	۹۹۰
ٹرنک اسسٹنس	۹۹۱
ٹرنک انفارمیشن	۹۹۲
بین الاقوامی ٹرنک بکنگ اور انکوائری	۹۹۳
ٹائم	۹۹۴
فونو گرام	۹۹۵
اسپیشل انفارمیشن	۹۹۶
ڈائریکٹری انکوائری	۹۹۷
اسسٹنس	۹۹۹
شکایات لوکل سروس	۹۸

فائر بریگیڈ

نئی دہلی	۴۴۴۴۴
دہلی	۲۲۵۵۵۵
قرولباغ	۴۲۲۲۹
ہڈکوارٹر	۴۲۲۲۲

پولیس

کنٹرول روم	۴۳۱۱۱

ہسپتال

ارون	۴۶۴۶۵
لیڈی ہارڈنگ	۴۳۰۱۶
ریڈ کراس امبولینس	۴۲۲۲۴
صفدر جنگ	۷۲۷۲۳
ولنگڈن	۴۶۷۸۱

ریلوے انکوائری

دہلی	۲۲۴۰۵۵
نئی دہلی	۴۳۱۶۵

ہوائی سروس انکوائری

پالم	۳۹۲۳۱
صفدر جنگ	۶۱۸۲۷۱

ٹیلیگراف انکوائری

کشمیری گیٹ	۲۲۵۵۴۳
نئی دہلی	۴۷۷۹۱

پوسٹل انکوائری

دہلی جی، پی، او	۲۲۴۳۶۹
نئی دہلی ،، ،،	۴۸۰۸۳۰

مسلمانو! اگر کوئی فاسق تمہارے پاس کوئی خبر لائے تو خوب تحقیق کر لیا کرو۔ (قرآن)

پوسٹ آفس کے ضروری قواعد

لفافہ:- ۱۵ گرام تک	۱۵ نئے پیسے
زائد ہر ۱۵ گرام یا جز پر	۱۰ " "
ان لینڈ لفافہ	۱۰ " "
پوسٹ کارڈ:- (الف) مقامی سنگل	۳ " "
جوابی	۶ " "
(ب) عام سنگل	۵ " "
جوابی	۱۰ " "
کتب اور نمونے کے پیکٹ:- ۵۰ گرام تک	۸ " "
زائد ہر ۵۰ گرام پر	۴ " "
زیادہ سے زیادہ وزن ـــ ۵ کیلو گرام	
پارسل:- ۴۰۰ گرام تک	۵۰ نئے پیسے
زائد ہر ۴۰۰ گرام یا جز پر	۵۰ نئے پیسے
زیادہ سے زیادہ وزن ـــ ۲۰ کیلو گرام	

۴ کیلو گرام سے زیادہ وزن کے پارسل کو رجسٹرڈ کرانا ضروری ہے

ہم شاد رہے نا شاد رہے بس آپ ہمیشہ یاد رہے (نعیم صدیقی)

اخبار و رسائل :- (اندرون ملک، ایک کاپی کے لئے :-

۱۰۰ گرام سے ۲۰۰ گرام تک	۲ نئے پیسے
زائد ہر ۲۰۰ گرام یا جبز پر	۳ نئے پیسے
پیکٹ :- ۱۰۰ گرام کے لئے	۳ نئے پیسے
زائد ہر ۵۰ گرام پر	۲ نئے پیسے
وی، پی :- رجسٹری فیس	۵۰ نئے پیسے
۲۵ روپے تک	۶ نئے پیسے
۲۵ روپے سے زائد پر	۱۲ نئے پیسے

وی، پی لیٹر، پیکٹ یا پارسل پر حسب شرح ٹکٹ لگانے کے بعد مندرجہ بالا تفصیل کے مطابق مزید ٹکٹ لگانا چاہیئے۔

بیمہ :- محصول ڈاک اور رجسٹری فیس کے علاوہ پہلے سو روپے تک	۳۷ نئے پیسے
زائد ہر سو روپے پر	۲۰ نئے پیسے

زیادہ سے زیادہ پانچ ہزار روپے کی رقم کا بیمہ کیا جا سکتا ہے

ایکسپریس ڈیلیوری :- لفافے اور کارڈ کی قیمت کے علاوہ ۱۳ نئے پیسے کا ٹکٹ زیادہ لگانا چاہیئے۔

ہوائی ڈاک :- لفافے، پوسٹ کارڈ اور ان لینڈ لفافوں پر مزید ٹکٹ کی ضرورت نہیں۔

معمولی ڈاک کی شرح کے علاوہ پیکٹوں پر ہر دس گرام یا جز پر	۴ نئے پیسے
پارسل پر ہر ۲۰۰ گرام یا جز پر	۱۵ نئے پیسے

موت تمہیں پکڑ ہی لے گی خواہ تم کیسے ہی مضبوط قلعوں میں رہو (قرآن)

منی آرڈر :- ہر دس روپیہ یا جز پر ۱۵ نئے پیسے

۶۰۰ روپے سے زیادہ کا منی آرڈر نہیں جاتا۔

منی آرڈر بذریعہ ٹیلیگرام | معمولی منی آرڈر فیس کے علاوہ ٹیلیگرام کی فیس اور مزید ۱۵ نئے پیسے دینے پڑتے ہیں۔

پوسٹل آرڈر :- ۵ روپے تک ۵ نئے پیسے

۵ روپے سے زائد ۱۰ روپے تک ۱۰ نئے پیسے

تجارتی جوابی پوسٹ کارڈ اور لفافے (سالانہ پرمٹ) ۱۰ روپے

	ایکسپریس	معمولی
ٹیلیگرام اندرون ملک :-		
کم سے کم فیس (۸ الفاظ پر)	۱ روپیہ ۶۰ نئے پیسے	۸۰ نئے پیسے
۸ الفاظ سے زیادہ ہر ایک لفظ پر	۱۶ 〃 〃	۸ 〃 〃
برما اور پاکستان ۸ الفاظ تک	۲ روپے ۷۵ 〃 〃	۱ روپیہ ۳ نئے پیسے
برما اور پاکستان زائد ہر ایک لفظ پر	۲۵ 〃 〃	۱۳ 〃 〃

برما کیلئے صرف ایکسپریس ٹیلیگرام کی اجازت ہے۔

	ایکسپریس	معمولی
سیلون :- ۱۲ الفاظ تک	۲ روپے ۵۰ 〃 〃	۱ روپیہ ۲۵ 〃 〃
ہر زائد لفظ پر	۱۹ 〃 〃	۱۳ 〃 〃
پریس ٹیلیگرام اندرون ملک ۵۰ الفاظ تک	۱ روپیہ ۵۰ 〃 〃	۷۵ 〃 〃
ہر زائدہ الفاظ پر	۱۳ 〃 〃	۷ 〃 〃

جس دور میں انسان پہ کھلی اپنی حقیقت، وہ عہد ہیں وہ دور کہن یاد رہے گا (نعیم)

کیا تم لوگوں کو نیکی کا وعظ کہتے ہو اور اپنے کو بھول جاتے ہو (قرآن)

		ایکسپریس	معمولی
مبارکبادی کا ٹیلیگرام	(۱) مرسل الیہ کا نام اور پتہ	۴ الفاظ	کل ۶ الفاظ
	(۲) مبارکبادی کا علامتی لفظ	۱ لفظ	
	(۳) بھیجنے والے کا نام	۱ لفظ	
	ان ۶ لفظوں کے لئے	۱ روپیہ	۵۰ نئے پیسے
	زائد ہر لفظ پر	۱۴ نئے پیسے	۷ نئے پیسے
ایکنولجمنٹ فیس :-			۶ نئے پیسے

پوسٹ بکس :- سالانہ ۱۵ روپے

تین ماہ کے لئے ۵ روپے

پوسٹ بکس اور تھیلے دونوں کا سالانہ ۲۰ روپے

سیونگ بینک

ایک نام سے زیادہ سے زیادہ جمع کر سکتے ہیں ۱۵۰۰۰ روپے

جوائنٹ اکاؤنٹ یعنی مشترکہ حساب ہیں ۳۰۰۰۰ روپے

ہفتہ میں دو بار اپنے حساب میں سے زیادہ سے زیادہ ایک ہزار روپیہ نکال سکتے ہیں اور جمع روزانہ کئی مرتبہ کر سکتے ہیں۔ حساب ایک ڈاک خانہ سے دوسرے ڈاک خانہ اور ایک شہر سے دوسرے شہر میں منتقل کرایا جا سکتا ہے۔

ممالک غیر کی شرح خطوط

(۱) لفافے ۲۰ گرام تک ۳۰ نئے پیسے

زائد ہر ۲۰ گرام یا جز پر ۲۰ " "

(۲) پوسٹ کارڈ :- سنگل ۲۰ نئے پیسے ۔ جوابی ۴۰ " "

جس جس نے کیا عشق نہ تھی خیر پھر اس کی یہ سر کہ دار و رسن یاد رہے گا (نعیم)

ایک دوسرے کی ٹوہ میں نہ رہو، نہ پیٹھ پیچھے برائی کرو ۔ (قرآن مجید)

(۳) چھپے ہوئے کاغذات (بک پوسٹ)		
	۵۰ گرام یا جز پر	۱۲ نئے پیسے
	زائد ہر ۵۰ گرام یا جز پر	۶ نئے پیسے

ہوائی ڈاک کی شرح ـــــ غیر ممالک کیلئے

نام ممالک	لیٹر	پوسٹ کارڈ	ایر لیٹر	چھپے ہوئے اور کالوباکی کاغذات
افغانستان ۔ برما	۱۰ نئے پیسے	۲۵ نئے پیسے	۳۰ نئے پیسے	۵ نئے پیسے
عدن ۔ چین ۔ مصر ۔ ہانگ کانگ ، انڈونیشیا ۔ ایران عراق ۔ اسرائیل ۔ جاپان ، جورڈن ۔ کوریا ۔ لاؤس لبنان ۔ ملایا ۔ فلپائن ۔ سعودی عرب ۔ سنگاپور شام ۔ تھائی لینڈ ۔ ترکی ۔ ویٹ نام ۔ یمن ۔	۳۰ نئے پیسے	۳۵ نئے پیسے	۵۰ نئے پیسے	۱۰ نئے پیسے
البانیہ ۔ آسٹریا ۔ کانگو ۔ بلجیم ۔ بلغاریہ ۔ قبرص ۔ زیکوسلاویکیہ ۔ ڈنمارک ۔ ایتھوپیا ۔ فن لینڈ ۔ فرانس جرمن ۔ گھانا ۔ جبرالٹر ۔ برطانیہ ۔ یونان ۔ ہنگری آئس لینڈ ۔ آئرلینڈ ۔ اٹلی ۔ کینیا ۔ لائبیریا ۔ لیبیا لکزمبرگ ۔ مالٹا ۔ مارشیس ۔ مراکش ۔ نیدرلینڈ نائجیریا ۔ ناروے ۔ پولینڈ ۔ پرتگال ۔ رومانیہ ۔ سمالی لینڈ جنوبی افریقہ ۔ اسپین ۔ سوڈان ۔ سویڈن ۔ سوئزرلینڈ ٹیونیشیا ۔ یوگینڈا ۔ روس ۔ یوگوسلاویہ ، زنجبار ۔	۶۰ نئے پیسے	۴۰ نئے پیسے	۵۰ نئے پیسے	۱۵ نئے پیسے

اپنے نیاز مند کے صدق وصفا کو وہ :: یوں مانتے نہیں ہیں مگر جانتے تو ہیں (نعیم)

مسلمان توسب بھائی ہیں سو اپنے بھائیوں کے درمیان صلح کرادیا کرو۔ (قرآن)

نام ممالک	لیٹر ..	سسٹ پوسٹ کارڈ	ایرلیٹر	چھپے ہوئے اور کاروباری کاغذات ۱۰۰
آسٹریلیا۔ فیجی۔ نیوزی لینڈ	۷۵ نئے پیسے	۵۰ نئے پیسے	۶۰ نئے پیسے	۲۰ نئے پیسے
کناڈا۔ چیلی۔ کیوبا۔ جمائیکا۔ میکسیکو۔	↓	↓	↓	↓
جنوبی امریکہ۔ امریکہ۔ ویسٹ انڈیز۔	اروپیہ	۶۵ نئے پیسے	۷۵ نئے پیسے	۲۵ نئے پیسے
سیلون۔ پاکستان	۱۰ نئے پیسے	۱۰ نئے پیسے	۲۰ نئے پیسے	۵ نئے پیسے

.. معمولی ٹکٹ کے علاوہ ۱۰۰ گرام سے کم چارج فی پیکٹ ۳۰ نئے پیسے

اوقات میں فرق

جس وقت ہندوستان میں صبح کے ۸ ½ بجتے ہیں تو اس وقت مغربی پاکستان میں صبح کے ۸، واشنگٹن میں رات کے دس، لندن میں صبح کے ۳، کینبرا (آسٹریلیا) میں دوپہر کا ایک، پیرس میں صبح کے ۳، ولنگٹن (نیوزی لینڈ) میں صبح کے ۸، منیلا (فلپائن) میں صبح کے ۱۱، اور بنکاک (تھائی لینڈ) میں صبح کے ۱۱ بج رہے ہوتے ہیں۔

ایک گرام = ٫۰۸۵۶ تولہ
ایک کیلوگرام = ایک سیر ۵ تولہ ۹ ماشہ
ایک کوئنٹل = ۲٫۶۶۶ من
ایک لیٹر = ٫۲۱۹۹۷ گیلن
ایک کیلومیٹر = ٫۶۲۱۳۷ میل

جو بڑوں کی عزت اور چھوٹوں پر شفقت نہ کرے وہ ہم میں سے نہیں (حدیث)

سنہ ۱۳۸۲ھ کے تاریخی نام

لڑکے اور لڑکیوں کے لئے :-

نظیر حیدر - مختار عالم - سید ظفر حسین - سخاوت قادری - اصغر کامل - سلمان اختر
محمد علی ظفر - صغیر یزدانی - صوفی منظور - صمد مرغوب - سید مظفر محمود - مرغوب اقبال -
مرزا حسن رضوی - معظم حیدری - غفار امین - غلام قاسم علی - کمال اصغر - افتخار کلیم -
خورشید ہارون -
گوہر انجم خاتون - رقیہ خاتون - ذکیہ فرحت جہاں - بلقیس ظفر - مخدومہ خانم - صالحہ مرغوب
برجیس اظہار - راضیہ شاہین - عشرت نگار عالم - مومنہ مختار - معصومہ جمال خانم - غزالہ افروز

(از :- قمر سنبھلی)

سید منظر حسن - سید ظفر حسین - سید زاہد اصغر - سید غفور حبیب - فیاض الحق انصاری -
اعظم ایوب انصاری - آغا اکرام حسن - آغا جعفر زاہدی - صغیر احمد ایوبی - حامد صغیر ایوبی -
احمد یامین خاں شروانی - محمد باسط خاں شروانی - اظہر نبی صدیقی - ظہیر احمد صدیقی - نعیم رضا ہاشمی -
مظفر ایوب عباسی - محمد ذوالقرنین عباسی - سلطان اختر زیدی - مناظر نسیم زیدی - قمر بلیغ -
محمد مظفر مودودی - یامین اختر مودودی - سلمان اختر - محمد ظفر علی - منظر امام علی - صغیر امام -
عابدہ صغریٰ - سخاوت رقیہ - بی بی منورہ خاتون - نسیمہ شاکرہ خانم - راضیہ شاہین -
منظر حسینہ بانو - حسینہ منظر جہاں - عمیرہ خاتون -

عجب شان سے میں جئے جا رہا ہوں ۔ نہ مختار ہو کر نہ مجبور ہو کر (احقر ایم اے)

ترے در پہ اپنی جبیں میں نے رکھ دی ؛ تقاضائے فطرت سے مجبور ہو کر

سنہ ۱۳۸۳ھ کے تاریخی نام

لڑکوں کیلئے :-

سید مناظر حسن ۔ سید منظر احسن ۔ سید اظفر حسین ۔ اظہار نبی صدیقی ۔ معظم احسن صدیقی
مظفر یاسین بیگ ۔ مناظر نسیم بیگ ۔ مظفر اسلام زیدی ۔ مجاہد جمال غوری محمد اصغر
انظر علی قدوائی ۔ اختیار احمد بقائی ۔ احسان افضل انصاری ۔ افضال احسن انصاری
خواجہ انوار نقی ۔ انور علی رضوی ۔ سید مظاہر الاسلام ۔ اسحاق افضل صابری ۔
اعظم محسن صدیقی ۔ ضمیر احسن صدیقی ۔ فیاض الدین فاروقی ۔ فاخر عادل فاروقی
یوسف افضال قادری ۔ محمد افضل الرحمن مودودی ۔ شاہ بصیر وارثی ۔ آغا اسلام مرزا
تفاخر مبین ۔ غفار مبین ۔

لڑکیوں کے لئے :-

شمیم انوری کوثر ۔ عابدہ اصغری ۔ ساجدہ تفضل ۔ نجمہ جمال اختری ۔ خدیجہ ناہید خانم
برکت ناہید خانم ۔

(از قمر سنبھلی)

ابجد ـــــ ہوز ـــــ حطی ـــــ کلمن ـــــ سعفص ـــــ

ا	ب	ج	د	ہ	و	ز	ح	ط	ی	ک	ل	م	ن	س	ع	ف	ص
۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷	۸	۹	۱۰	۲۰	۳۰	۴۰	۵۰	۶۰	۷۰	۸۰	۹۰

قرشت ـــــ ثخذ ـــــ ضظغ ـــــ

ق	ر	ش	ت	ث	خ	ذ	ض	ظ	غ
۱۰۰	۲۰۰	۳۰۰	۴۰۰	۵۰۰	۶۰۰	۷۰۰	۸۰۰	۹۰۰	۱۰۰۰

آپ بھی تاریخی نام نکالیے

کبھی وجہ تسکین منزل کی قربت ؛ ستاتی ہے منزل کبھی دور ہو کر (احقر ایم ۔ اے)

عقیقہ

جب کسی کے گھر بچہ پیدا ہو تو اس کا عقیقہ کرنا مستحب ہے یہ دعا پڑھ کر جانور ذبح کرنا چاہیے۔ اَللّٰهُمَّ هٰذِهٖ عَقِيْقَةُ ابْنِيْ (لڑکے کا نام لے) دَمُهَا بِدَمِهٖ وَلَحْمُهَا بِلَحْمِهٖ وَعَظْمُهَا بِعَظْمِهٖ وَجِلْدُهَا بِجِلْدِهٖ وَشَعْرُهَا بِشَعْرِهٖ اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهَا فِدَاءً لِابْنِيْ مِنَ النَّارِ۔

اِنِّيْ وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِيْ فَطَرَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ حَنِيْفًا وَّمَا اَنَا مِنَ الْمُشْرِكِيْنَ ط اِنَّ صَلَاتِيْ وَنُسُكِيْ وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِيْ لِلّٰهِ رَبِّ الْعٰلَمِيْنَ لا لَا شَرِيْكَ لَهٗ وَبِذٰلِكَ اُمِرْتُ وَاَنَا مِنَ الْمُسْلِمِيْنَ ط اَللّٰهُمَّ مِنْكَ وَلَكَ بِسْمِ اللّٰهِ اَللّٰهُ اَكْبَرُ۔

یہ دعا پڑھ لے تب جانور کو ذبح کرے۔

نوٹ: (۱) اگر مولود مونث ہو تو ضمیر کو مونث کر دے یعنی ہٗ کو ھا کہے

(۲) اگر ذبح کرنے والا مولود کا باپ نہ ہو تو مولود اور اس کے باپ کا نام لے مثلاً اَللّٰهُمَّ هٰذِهٖ عَقِيْقَةُ مَحْمُوْدِ ابْنِ اختر

میّت کی دعا

بالغ میّت کے لئے (خواہ مرد ہو یا عورت) اَللّٰهُمَّ اغْفِرْ لِحَيِّنَا وَمَيِّتِنَا وَشَاهِدِنَا وَغَائِبِنَا وَصَغِيْرِنَا وَكَبِيْرِنَا وَذَكَرِنَا وَاُنْثَانَا۔ اَللّٰهُمَّ مَنْ اَحْيَيْتَهٗ مِنَّا فَاَحْيِهٖ عَلَى الْاِسْلَامِ وَمَنْ تَوَفَّيْتَهٗ مِنَّا فَتَوَفَّهٗ عَلَى الْاِيْمَانِ۔

نابالغ لڑکے کی میّت کی دعا اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لَنَا فَرَطًا وَّاجْعَلْهُ لَنَا اَجْرًا وَّذُخْرًا وَّاجْعَلْهُ لَنَا شَافِعًا وَّمُشَفَّعًا۔

نابالغ لڑکی کی میت کی دعا

اَللّٰھُمَّ اجْعَلْھَا لَنَا فَرَطًا وَّاجْعَلْھَا لَنَا اَجْرًا وَّ ذُخْرًا وَّاجْعَلْھَا لَنَا شَافِعَۃً وَّمُشَفَّعَۃً

دعا قبل طعام — بِسْمِ اللّٰہِ وَعَلٰی بَرَکَۃِ اللّٰہِ — خدا کے نام سے اور اللہ تعالیٰ کی برکت کے ساتھ۔

دعا بعد طعام — اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ اَطْعَمَنَا وَسَقَانَا وَجَعَلَنَا مِنَ الْمُسْلِمِیْنَ — شکر ہے اللہ کا جس نے ہم کو کھلایا اور پلایا اور ہمیں مسلمانوں میں سے کیا۔

سوتے وقت — بِاسْمِکَ اَللّٰھُمَّ اَمُوْتُ وَاَحْیٰی — اے اللہ میں تیرے نام ہی کے ساتھ مرتا اور جیتا ہوں۔

بیدار ہوتے وقت — اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ اَحْیَانَا بَعْدَ مَا اَمَاتَنَا وَاِلَیْہِ النُّشُوْرُ ط۔ — شکر و ثنا اللہ کے لئے ہے جس نے مجھے موت دینے کے بعد زندگی عطا کی اور اس کی طرف دوبارہ اٹھ کر جانا ہے۔

جب صبح ہو — اَصْبَحْنَا وَاَصْبَحَ الْمُلْکُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ۔ — ہم نے اور ملک نے اللہ کے لئے صبح کی۔

جب شام ہو — اَمْسَیْنَا وَاَمْسَی الْمُلْکُ لِلّٰہِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ ط — ہم نے اور ملک نے اللہ کے لئے شام کی۔

جب پاخانے جائے — اَللّٰھُمَّ اِنِّیْ اَعُوْذُ بِکَ مِنَ الْخُبُثِ وَالْخَبَائِثِ ط۔ — اے اللہ میں تیری پناہ چاہتا ہوں خبیث جنوں سے مرد ہوں یا عورت۔

پاخانے سے نکلتے وقت — غُفْرَانَکَ اَلْحَمْدُ لِلّٰہِ الَّذِیْ اَذْھَبَ عَنِّی الْاَذٰی وَعَافَانِیْ۔ — اے اللہ تجھ سے بخشش کا سوال کرتا ہوں، سب تعریف اللہ ہی کے لئے ہے جس نے مجھ سے ایذا دینے والی چیز دور کی اور مجھے عافیت بخشی۔

اللہ نے جن وانس کو اس لئے پیدا کیا ہے کہ وہ صرف اللہ کی بندگی کریں۔ (قرآن)

جماعت اسلامی ہند

کا لٹریچر

جماعت اسلامی کا لٹریچر اس کے جسم کی روح، اس کے کارواں کی مشعل اور اس کے خزانہ کا سرمایہ ہے۔ اس نے مردہ دلوں کو زندگی دی، پست ہمتوں کو بلند عزائم دیئے، اور شکست خوردہ ذہنیتوں کو ایک نہ تھکنے والا ولولہ دیا ہے۔ ہماری ملی زندگی کے ہر گوشے میں یہ صالح خون کی طرح پھیل پھیل کر دبیر ینہ بیماریوں کا علاج کر رہا ہے اس کی وجہ یہ ہے کہ یہ لٹریچر تمام تر قرآن اور سنت رسول انام سے اخذ کردہ ہے۔

یہ لٹریچر اردو، ہندی انگریزی اور ملک کی دوسری زبانوں میں مسلسل شائع کیا جا رہا ہے۔

"ساری مخلوق اللہ کی عیال ہے لہذا سب سے بڑا محبوب خدا کے نزدیک وہ ہے جو خدا کی عیال کے ساتھ حسن سلوک سے پیش آئے" یہ لٹریچر آپ کو بتلائے گا کہ اسلام ہی اس درجۂ بلند کے حصول کا ضامن ہے۔ فہرست کتب مفت طلب فرمائیں۔

منیجر
مرکزی مکتبہ جماعت اسلامی ہند ۱۵۲۵ سوئی والان دھلی ۶

تن قید ہیں ہو تو کیا پروا: اے قیدی! من آزاد رہے (نعیم صدیقی)

اس سے بڑھ کر گمراہ کون ہوگا جس نے خدا کی ہدایت کے بجائے خواہشات نفسانی کی پیروی کی ۔ (قرآن)

تفہیم القرآن اول روپے ۱۲

ہماری چند مطبوعات

جو اسلامی شعور بیدار کرنے والی ہیں

تفہیم القرآن دوم روپے ۱۵

تفہیم القرآن سوم (زیر طبع)

رسالۂ دینیات ۱/۵۰	اہم ہدایتیں ۵۰ نئے پیسے	اساس دین کی تعمیر ۲/۵۰	اسلام اور اجتماعیت ۱/۳۰
قرآن کی چار بنیادی اصطلاحیں ۱/۵۰	اسلام اور جاہلیت ۳۷ نئے پیسے	فریضۂ اقامت دین ۱/۷۰	حج کیا ہے؟ ۵۰ نئے پیسے
اسلامی عبادات پر تحقیقی نظر ۱/۰۰	اسلام کا اخلاقی نقطۂ نظر ۳۱ نئے پیسے	حقیقتِ نفاق ۱/۵۰	قوموں کا عروج و زوال ۵۰ نئے پیسے
تجدید و احیائے دین ۱/۵۰	قرآن اور پیغمبر ۲۵ نئے پیسے	اختلافی مسائل میں اعتدال کی راہ ۱/۷۵	فرقہ وارانہ فسادات کا مسئلہ ۶۰ نئے پیسے
اسلام کا نظام حیات ۵۰ نئے پیسے	سلامتی کا راستہ ۳۱ نئے پیسے	حقیقتِ شرک ۲/۰۰	انسان اور اسکے مسائل ۱/۰۰
دینِ حق ۳۷ نئے پیسے	قرآن فہمی کے بنیادی اصول ۲۰ نئے پیسے	حقیقتِ تقویٰ ۶۹ نئے پیسے	عورت اسلامی معاشرے میں ۴/۰۰
شہادتِ حق ۳۱ نئے پیسے	مذہب کا انقلابی تصور ۳۷ نئے پیسے	حقیقتِ توحید ۱/۶۲	دعوت اسلامی ۱/۰۰

یہ آزادی کیا آزادی: جب گھات میں اک صیاد رہے؟ (نعیم صدیقی)

اگر تم ان لوگوں کی اکثریت کے کہنے پر چلو جو زمین میں بستے ہیں تو وہ تمہیں اللہ کے راستے سے بھٹکا دینگے (قرآن)

اسلامی تہذیب اور اسکے اصول و مبادی ۳/۲۵	سود حصہ اول ۳/۰۰ سود حصہ دوم ۳/۰۰	تفہیمات اوّل ۵/۵۰ تفہیمات دوم ۶/۵۰	حق و باطل ۵۰ نئے پیسے دعوت دین ۳/۰۰
جماعت اسلامی کی دعوت ۲۵ نئے پیسے	اسلامی نظام معیشت ۵۰ نئے پیسے	مارکسزم، تاریخ جس کو رد کر چکی ہے ۱/۵۰	زندگی بعد موت N.P ۱۲ جبر و قدر ” ۱۵
پردہ ۳/۵۰	مسلم خواتین ۲۵ نئے پیسے	سوشلزم۔ ایک غیر اسلامی نظریہ ۷۰ نئے پیسے	حقوق الزوجین ۱/۵۰
دعوت اسلامی میں خواتین کا حصہ ۲۵ نئے پیسے	انسان! اپنے آپ کو پہچان۔ ۲۴ نئے پیسے	میلاد النبی ۱۵ نئے پیسے	اسلام اور ضبط ولادت ۷۵ نئے پیسے
روداد جماعت اسلامی (اوّل) ۹۰ نئے پیسے	اسلام کا تعارف ۲۴ نئے پیسے	سرورِ عالم ۶ نئے پیسے	لباس کا مسئلہ ۱۹ نئے پیسے
روداد جماعت اسلامی (دوم) ۱/۵۰	اسلام ایک عظیم جدوجہد ۲۲ نئے پیسے	سرورِ عالم کا اعلیٰ کارنامہ ۶ نئے پیسے	سرمایہ داری اور اشتراکیت ۷۵ نئے پیسے
روداد جماعت اسلامی (چہارم) ۱/۵۰	حقیقت کی تلاش ۵۰ نئے پیسے	عید قرباں ۱۲ نئے پیسے	سرمایہ داری، اشتراکیت اور اسلام ۲۰ نئے پیسے
روداد اجتماع رام پور ۲/۷۵	منزل کی طرف ۳۰ نئے پیسے	معراج کی رات ۶ نئے پیسے	پردہ اور اسلام ۴۰ نئے پیسے
مسئلہ قومیت ۱/۷۰	آزادی کے بعد ۱۲ نئے پیسے	سیاسی کشمکش سوم ۲/۵۰	دعوت اسلامی ۱/-

قانونِ خدا سے کون بچا؟ نمرود رہے؟ شداد رہے؟ (النعیم صدیقی)

تعلیم حاصل کرنا ہر مسلمان مرد عورت پر واجب ہے (حدیث)

ہماری درسیات

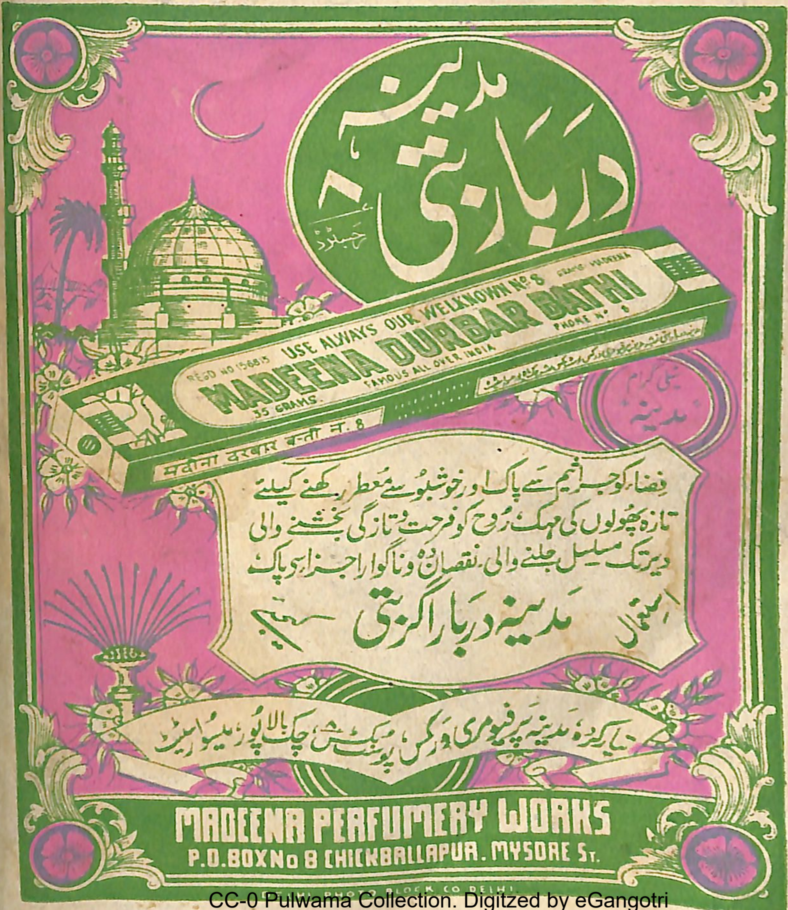
اگر آپ لڑکوں اور لڑکیوں کو ملک و ملت کیلئے مفید اور کارآمد بنانا چاہتے ہیں تو ہماری درسیات سے فائدہ اٹھائیے

تعلیمات ۱/۱۲
منی کتاب۔ عکسی رنگین ۲۰ نئے پیسے
ہماری کتاب قاعدہ نسخ عکسی ۳۰ " "
ہماری کتاب قاعدہ نستعلیق عکسی ۴۰ " "
منی کہانیاں ۲۵ " "
معلوماتی کہانیاں ۳۵ " "
ہماری کتاب اول ۴۰ - دوم ۶۲ سوم ۸۰ چہارم ۸۰، پنجم ۱/- عکسی
ششم ۱/۲۵
آسان کہانیاں 20 N.P
اخلاقی کہانیاں اول ۲۰ - دوم ۲۰ سوم ۴۷ چہارم ۴۰
سچا دین اول ۶۵ دوم ۷۵ سوم ۹۰ چہارم ۱/-
عام معلومات اول ۲۰ دوم ۴۰ سوم ۶۰ چہارم ۱/۳۰ پنجم ۱/۴۰
ہماری دنیا اول ۶۰ دوم ۴۰ سوم ۱/۱۲
بشریٰ کے خطوط 56 N.P

نصاب تعلیم ۵۰ نئے پیسے
پیاری نظمیں اول ۲۵ دوم ۲۵
ہمارے نغمے اول ۳۷ دوم ۳۷
آئینۂ تاریخ اول ۹۰ دوم ۱/۵۰
آسان ریاضی اول ۶۰ دوم ۶۰ سوم ۸۰ چہارم ۱/۲ پنجم ۱/۲۵
بچیوں کی کتاب قاعدہ ۳۷ پہلی ۴۴
ذہنی تربیت ۷۵ نئے پیسے
ہماری سواریاں موٹر ۳۱ ریل گاڑی ۳۱
ہماری پوکتی پرائمر اول ۴۰ دوم ۶۵ سوم ۱/-
موتیوں کا ہار اول ۱۹ دوم ۲۰ سوم ۳۱ چہارم ۴۰
ہادی اعظم اول ۳۵ دوم ۵۰
پیارے رسول ۳۵ نئے پیسے
قرآنی قاعدہ ۱۰ نئے پیسے
تعمیری ادب حصہ نثر ۲/۵۰ - حصہ نظم ۲/۵۰

پتہ: مرکزی مکتبہ جماعت اسلامی ہند ۱۵۲۵ سوئی والان دہلی ۶

شکایت ہے مجھے یارب خداوندان مکتب سے ؛ سبق شاہین بچوں کو دے رہے ہیں خاکبازی کا

مدینہ دربار بتی
رجسٹرڈ
USE ALWAYS OUR WELKNOWN No 8
MADEENA DURBAR BATHI
REGD NO 156815
FAMOUS ALL OVER INDIA
35 GRAMS
PHONE No
मदीना दरबार बत्ती न. 8
فضاء کو جراثیم سے پاک اور خوشبو سے معطر رکھنے کیلئے
تازہ پھولوں کی مہک روح کو فرحت و تازگی بخشنے والی
دیر تک مسلسل جلنے والی، نقصان دہ و ناگوار اجزاء سے پاک
استعمال کیجئے
مدینہ دربار اگربتی
تیار کردہ مدینہ پرفیومری ورکس پوسٹ بکس ۸ چک بالاپور میسور اسٹیٹ
MADEENA PERFUMERY WORKS
P.O. BOX No 8 CHICKBALLAPUR. MYSORE St.